

35.4

TOLDBIBLIOTEKET

571

O. C. OLSEN & CO. A/S · KØBENHAVN

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. Indledning	5
II. Udvalgets sammensætning	6
III. Tjenestetidsudvalgets kommissorium af 20. april 1967.	6
A. Kommissoriet	6
B. Udvalgets redegørelse af 25. september 1967.	6
IV. Udvalgets arbejde efter afgivelsen af redegørelsen af 25. september 1967.	7
V. Nedsættelse af tjenestetidsnormen svarende til nedsættelsen af den ugentlige arbejdstid på det private arbejdsmarked ved dagarbejde med gennemsnitlig 1½ time pr. uge fra 44 til 42 ½ time.	8
A. Gældende regler.	8
B. Mæglingforslaget fra forligsmanden af 6. marts 1967.	8
C. Centralorganisationernes forslag om nedsættelse af arbejdstiden for tjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid.	9
D. Udvalgets bemærkninger og indstilling vedrørende det af centralorganisationerne fremsatte forslag	9
E. Merudgiften ved den foreslåede tjenestetidsnedsættelse.	11
F. Specielt vedrørende landpostbude.	12
G. Ændring i satserne for overarbejde og godtgørelse for mistede fridage...	13
H. Vedrørende bestemmelsen i tjenestetidscirkulærets §6.	13
VI. Nedsættelse af kontortiden for det i administrationskontorer tjenstgørende personale.	14
VII. Afsluttende bemærkninger.	16
Bilag 1. Økonomiministeriets cirkulære af 21. marts 1966 om de for statens tjenestemænd og aspiranter til tjenestemandstillinger gældende arbejdstidsregler m. m.	18
- 2. Redegørelse af 5. maj 1966 fra tjenestetidsudvalget af 1965.	23
- 3. Økonomiministeriets cirkulæreskrivelse af 24. maj 1966 om omlægning af arbejdstiden i statens administrationskontorer med henblik på gennemførelse af lukning af kontorerne på lørdage.	27
- 4. Redegørelse af 25. september 1967 fra tjenestetidsudvalget af 1965.	28
- 5. Økonomiministeriets cirkulære af 1. november 1967 om ændring i de for statens tjenestemænd gældende arbejdstidsregler.	36

I. Indledning.

Efter afgivelse af udvalgets 1. betænkning af 3. marts 1966 - betænkning nr. 413-1966 - er de af udvalget fremsatte forslag om ændringer i de for statens tjenestemænd gældende arbejdstidsregler blevet gennemført med virkning fra 1. april 1966, jfr. økonomiministeriets cirkulære af 21. marts 1966, der er optaget som bilag 1 til nærværende betænkning. Endvidere er den af udvalget foreslåede udvidelse af tidsrummet, hvori der ydes godtgørelse for tjeneste på søn- og helligdage blevet gennemført ved lov nr. 123 af 31. marts 1966 om ændring af lønnings- og pensionsloven af 1958, mens de af udvalget foreslåede forhøjelser af visse særlige ydelser, såsom overarbejdspenge, godtgørelse for mistede fridage, godtgørelse for delt tjeneste og natpenge, er blevet gennemført ved økonomiministeriets cirkulære om særlige ydelser af 18. april 1966. Endelig er de af udvalget fremsatte forslag vedrørende landpostbude blevet gennemført på normeringsloven for finansåret 1966-67 og ved ovennævnte lov af 31. marts 1966.

Som det fremgår af udvalgets betænkning pag. 6, var der på tidspunktet for betænkningens afgivelse af Statstjenestemændenes centralorganisation II og Danske statsembetsmænds samråd fremsat forslag om, at tjenestetiden for det i administrationskontorer tjenstgørende personale blev taget op til overvejelse med henblik på en udvidelse af antallet af lørdage med fuldstændig tjenestefrihed («lørdagslukning»). Endvidere var der af Danmarks lærerforening fremsat forslag om, at folkeskolelærernes tjenestetidsforhold blev taget op til overvejelse, bl. a. også i relation

til de stedfindende drøftelser om gennemførelse af lørdagslukning i folkeskolen. I tilslutning hertil fremsatte Danske statsembetsmænds samråd ønske om, at tilsvarende problemer blev taget op til behandling for lærerne ved statsskolerne. Vedrørende disse forslag afgav udvalget den 5. maj 1966 en redegørelse, der er optaget som bilag 2 til nærværende betænkning.

I overensstemmelse med flertallets indstilling udsendte økonomiministeriet den 24. maj 1966 cirkulæreskrivelse til samtlige styrelser om omlægning af arbejdstiden i statens administrationskontorer med henblik på gennemførelse af lukning af kontorerne på lørdage, hvori man bemyndigede de enkelte styrelser til efter forhandling med vedkommende forhandlingsberettigede organisation at omlægge arbejdstiden med henblik på indførelse af hel eller delvis tjenestefritagelse på lørdage. Økonomiministeriets ovennævnte cirkulæreskrivelse er optaget som bilag 3 til nærværende betænkning.

Vedrørende spørgsmålet om lærernes arbejdstid tiltrådte økonomiministeren udvalgets indstilling om at henvise spørgsmålet om, hvorvidt de nye undervisningsplaner og -metoder havde medført en sådan arbejdsforøgelse for lærere, at disse forhold kunne motivere en ændring af reglerne i overensstemmelse med organisationernes forslag, til undersøgelse af undervisningsministeriet og de interesserede organisationer i forening, og undervisningsministeriet blev underrettet herom i skrivelse af 24. maj 1966.

II. Udvalgets sammensætning.

Efter at kontorchef I. Unsgaard, direktoratet for statshospitalerne, var afgået ved døden, indtrådte kontorchef O. Stochholm, direktora-

ret for statshospitalerne, i september 1967 som medlem af udvalget. Der er herudover ikke sket ændringer i udvalgets sammensætning.

III. Tjenestetidsudvalgets kommissorium af 20. april 1967.

A. *Kommissoriet.*

Ved skrivelse af 20. april 1967 tilskrev økonomiministeren formanden for tjenestetidsudvalget af 1965 således:

»Ved det for det private arbejdsmarked vedtagne mæglingsforslag af 6. marts 1967 fra forligsmanden er det bestemt, at den normale overenskomstmæssige ugentlige arbejdstid ved dagarbejde skal nedsættes med gennemsnitlig IV2 time pr. uge fra 44 til 42Va time med virkning fra og med den første lønningssuge efter 1. juni 1968. Endvidere er der ved mæglingsforslaget gennemført visse ændringer i betalingen for arbejde i holddrift.

Under henvisning hertil er der under de med statstjenestemændenes og lærernes fællesudvalg i denne måned stedfundne lønforhandlinger bl. a. opnået enighed om at henvise spørgsmålene om konsekvenserne for tjenestemændene af mæglingsforslagets bestemmelser om arbejdstiden og betalingen for holddriftsarbejde til behandling i tjenestetidsudvalget af 1965.

I overensstemmelse hermed har regeringen besluttet at anmode tjenestetidsudvalget om at overveje og til sin tid afgive indstilling vedrørende dels spørgsmålet om ændring af de for tjenestemændene gældende arbejdstidsregler under hensyn til de ved mæglingsforslaget for det private arbejdsmarked gennemførte ændringer, dels spørgsmålet om eventuelle ændringer af sådanne for tjenestemænd gældende særlige ydelser, der står i forbindelse med arbejdstidsforholdene, som f. eks. overarbejdspenge, natpenge samt godtgørelse for tjeneste på lørdage og søn- og helligdage.

Udvalget kan tilkalde enkelte sagkyndige til midlertidig deltagelse i dets møder, ligesom det til behandling af arbejdstidsforholdene inden for specielle områder kan nedsætte under-

udvalg, i hvilke — foruden udvalgets egne medlemmer — kan indtræde repræsentanter for de særligt interesserede administrationer.

Det forudsættes, at udvalget afgiver betænkning så betids, at nye arbejdstidsregler kan træde i kraft den 1. juni 1968. I øvrigt skal udvalget kunne afgive delindstillinger vedrørende sådanne til udvalget henlagte spørgsmål, som det anses for hensigtsmæssigt at gøre til genstand for forlods behandling.«

Endvidere blev det under lønforhandlingerne med statstjenestemændenes og lærernes fællesudvalg i april måned 1967 aftalt, at tjenestetidsudvalget skulle behandle spørgsmålet om eventuel regulering af visse særlige ydelser, der udbetales til tjenestemænd som godtgørelse for udgifter i forbindelse med tjenestens udførelse, under hensyn til bl. a. de forventede prisstigninger som følge af indførelsen af merværdiafgiften.

B. *Udvalgets redegørelse af 25. september 1967 vedrørende særlige ydelser m. m.*

Tjenestetidsudvalget behandlede herefter i foråret og sommeren 1967 dels spørgsmålet om forhøjelse af de omkostningsbestemte særlige ydelser såsom time- og dagpenge, nattillæg og lign., dels spørgsmålet om forbedringer af de ydelser, der i henhold til lønnings- og pensionslovens § 101 ydes til tjenestemænd, der forretter tjeneste i tiden kl. 18-6 eller på lørdage efter kl. 14 samt på søn- og helligdage.

Som det fremgår af den som bilag 4 til nærværende betænkning optagne redegørelse af 25. september 1967, fremsatte udvalget forslag om en forhøjelse af time- og dagpenge, nattillæg, kørepenge, sejlpenge og kosttilskud. I denne forbindelse fremsattes forslag om forhøjelse af den i lønnings- og pensions-

lovens § 104 hjemlede godtgørelse til medlemmer af kommissioner m. v. for fraværelse fra hjemmet. Disse forhøjelser blev gennemført ved økonomiministeriets cirkulære af 26. oktober 1967 om særlige ydelser, for kommissionsdiætternes vedkommende ved økonomiministeriets cirkulære af 1. november 1967 med tilslutning fra finansudvalget **til**, at den fornødne hjemmel hertil blev tilvejebragt ved tekstanmærkning på tillægsbevillingsloven for finansåret 1967—68. Udvalget fremsatte endvidere forslag om, at perioden, hvori der i henhold til lønnings- og pensionslovens § 101 ydes natpenge, ændres fra kl. 18—6 til kl. 17—6. Økonomiministeriet tiltrådte udvalgets indstilling herom, og i overensstemmelse hermed vil der med finansudvalgets tilslutning ved tekstanmærkning til tillægsbevillingsloven for finansåret 1967—68 blive søgt tilvejebragt hjemmel for, at det i lønnings- og pensionslovens § 101 fastsatte

interval, hvori der kan oppebæres natpenge, udvides til også at omfatte tjeneste fra kl. 17—18 med virkning fra 1. oktober 1967. I tilslutning hertil fremsatte udvalget forslag om, at den i tjenestetidscirkulærets § 6 optagne bestemmelse, hvorefter der ydes 2 timers frihed for hver 44 timers tjeneste i tiden kl. 18—6, blev ændret, således at også tjeneste i tiden kl. 17—18 indgår i denne ordning. I overensstemmelse hermed er bestemmelsen i tjenestetidscirkulærets § 6 ved økonomiministeriets cirkulære af 1. november 1967, der er optaget som bilag 5, ændret således, at der opspares 2 timers frihed for hver 44 timers tjeneste i tiden kl. 17—6. Endelig fremsatte udvalget forslag om en ekstraordinær forhøjelse fra 1,71 kr. til 2,00 kr. pr. time af godtgørelsen for tjeneste på lørdage efter kl. 14 samt på søn- og helligdage, hvilket forslag er gennemført ved økonomiministeriets cirkulære af 26. oktober 1967 om særlige ydelser.

IV. Udvalgets arbejde efter afgivelsen af redegørelsen af 25. september 1967.

Efter afgivelsen af redegørelsen af 25. september 1967 har udvalget fortsat overvejelserne om ændring af de for statens tjenestemænd gældende arbejdstidsregler som følge af den i mæglingsforslaget af 6. marts 1967 for det private arbejdsmarked fastsatte nedsættelse af arbejdstiden fra 44 til 42½ time med virkning fra den første lønningsuge efter den 1. juni 1968, ligesom man i forbindelse hermed har overvejet de særlige problemer, der opstår for de i lov om normering og klassificering § 120 normerede stillinger som landpostbude i 1. og 3. lønningsklasse.

Endvidere har man overvejet spørgsmålet om ændringer i satserne for overarbejde og godtgørelse for mistede fridage som følge af en eventuel arbejdstidsnedsættelse.

Af Statstjenestemændenes centralorganisation II og Danske statsemedsmænds samråd er der påny over for udvalget fremsat forslag om, at den gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid for det i administrationskontorer tjenstgørende personale nedsættes fra 42 til

40 timer, og således at den ugentlige arbejdstid i den udstrækning, det er foreneligt med tjenestens tarv, fordeles på ugens 5 første hverdage. Dette forslag er gjort til genstand for fornyet overvejelse i udvalget.

Specielt vedrørende lærere i folkeskolen samt vedrørende lærere ved statens gymnasier og seminarier m. v. bemærkes, at Danmarks lærerforening under henvisning til den af tjenestetidsudvalget under 5. maj 1966 afgivne redegørelse, jfr. foran under afsnit I, i begyndelsen af 1967 rettede henvendelse til undervisningsministeriet med anmodning om, at ministeriet ville tage en ændring af de for folkeskolens tjenestemænd gældende arbejdstidsregler under overvejelse. Under de mellem økonomiministeren og statstjenestemændenes og lærernes fællesudvalg i april 1967 førte lønforhandlinger blev spørgsmålet påny rejst af Danmarks lærerforening, og det blev under forhandlingerne forudsat, at tjenestetidsudvalget skulle genoptage overvejelserne vedrørende eventuelle ændringer i arbejdstidsbe-

stemmeiserne for lærerne i folkeskolen samt ved statens gymnasieskoler og ved statsseminarierne.

På denne baggrund har udvalget overvejet og med undervisningsministeriet drøftet tilrettelæggelsen af arbejdet i forbindelse med overvejelserne om lærernes arbejdstidsforhold. Der er herunder opnået enighed om, at det må anses for mest hensigtsmæssigt, at de nævnte lærergrupperes arbejdstidsproblemer gøres til genstand for behandling i et særligt udvalg under tjenestetidsudvalget og således, at der i dette underudvalg udover repræsentanter fra tjenestetidsudvalget indtræder 3 repræsentanter for undervisningsministeriet,

yderligere 2 repræsentanter fra Danske statsembedsmænds samråd og yderligere 1 repræsentant fra Danmarks lærerforening.

I underudvalget vedrørende lærere i folkeskolen samt ved statens gymnasier og seminarier er der indtil nu afholdt 3 møder. Underudvalget er dog ikke på nuværende tidspunkt så langt fremme i sit arbejde, at der har kunnet udarbejdes en redegørelse til tjenestetidsudvalget.

Tjenestetidsudvalget skal vedrørende de foran nævnte spørgsmål — bortset fra arbejdstidsproblemerne for lærerne - herefter afgive følgende indstilling:

V. Nedsættelse af tjenestetidsnormen svarende til nedsættelsen af den ugentlige arbejdstid på det private arbejdsmarked ved dagarbejde med gennemsnitlig 1½ time pr. uge fra 44 til 42½ time.

A. Gældende regler.

I henhold til § 1 i økonomiministeriets cirkulære af 21. marts 1966 henføres tjenester, for hvilke der fastsættes en højeste tjenestetid, for en måned på 30 dage med 4 fridage til en norm på 190²/₃ time. Den gældende tjenestetidsnorm andrager således i gennemsnit 7¹/₃ time daglig eller 44 timer ugentlig og er for en periode på en måned af samme længde som arbejdstiden ved dagarbejde på det private arbejdsmarked. I modsætning til, hvad der gælder for det private arbejdsmarked, er der altså tale om en månedsnorm, hvilket er ensbetydende med, at der kun bliver tale om overarbejde, såfremt den samlede tjeneste for en måned på 30 dage med 4 fridage overstiger 190²/₃ time, uanset om tjenesten den enkelte dag overstiger 7 1/3 time, eller uanset om tjenesten den enkelte uge overstiger 44 timer.

Når arbejdet efter forholdets natur ikke kan fordeles nogenlunde jævnt over året, kan normen i henhold til tjenestetidscirkulærets § 3 fastsættes for længere perioder end 1 måned, hvilket især er af praktisk betydning for visse af de tjenestemænd, der forretter tjeneste til søs.

B. Mæglingsforslaget fra forligsmanden af 6. marts 1967.

I det for det private arbejdsmarked vedtagne mæglingsforslag af 6. marts 1967 er der optaget følgende bestemmelse om nedsættelse af arbejdstiden:

»Med virkning fra og med den 1. lønningssuge efter den 1. juni 1968 nedsættes den normale overenskomstmæssige ugentlige arbejdstid ved dagarbejde med gennemsnitlig 1½ time pr. uge fra 44 til 42½ time.

For arbejdere, hvis normale overenskomstmæssige ugentlige arbejdstid ved dagarbejde pr. juni 1968 er over 44 timer, nedsættes arbejdstiden ligeledes med 1½ time.

For arbejdere, hvis normale overenskomstmæssige ugentlige arbejdstid ved dagarbejde pr. juni 1968 er mellem 42½ og 44 timer, nedsættes arbejdstiden til 42½ time.

Arbejdstider på 42½ time og derunder nedsættes ikke.

Den form, under hvilken arbejdstidsnedsættelsen gives, fastsættes af virksomheden efter drøftelse med arbejderne og under hensyn til virksomhedens tarv. Arbejderne har gennem deres organisationer påtaleret i henhold til Regler for Behandling af faglig Strid i til-

fælde, hvor de mener, at manglende hensyntagen til deres ønsker ikke tilstrækkeligt kan begrundes i hensynet til virksomhedens tarv.

Arbejdstidsnedsættelsen kan gennemføres i form af et årligt antal frilørdage. Hvor den ugentlige arbejdstid fordeles på 5 dage, kan ingen arbejdsdag være under 8 timer, og på virksomheder med 6 dages uge kan ingen arbejdsdag være kortere end 7 timer på 5 af ugens dage. Arbejdstiden bør fastlægges således, at den har samme længde på 5 af ugens dage.

På områder og i virksomheder, hvor det skønnes hensigtsmæssigt at indføre varierende ugentlige arbejdstider, kan der mellem de i det enkelte overenskomstområde kontraherende parter optages forhandlinger herom.

Der er enighed om, at det ved nedsættelsen af arbejdstiden som foran anført er af afgørende betydning, at arbejdstiden på alle måder udnyttes effektivt, og at der undgås forstyrrelser i produktionen.

Hovedorganisationerne udtaler, at de er enige om, at fritidsudvidelsen i overenskomstperioden 1967—69 begrænses hertil.

Inden for overenskomstområder, hvor lønnen er fastsat som dag-, uge- eller månedslønninger, forbliver disse lønninger inklusive dyrtidstillæg upåvirkede af arbejdstidsnedsættelsen, idet det til arbejdstidsnedsættelsen svarende dyrtidstillæg indregnes i grundlønnen. Fremtidig regulering af dyrtidstillæg finder sted på grundlag af den overenskomstmæssige arbejdstid.«

C. Centralorganisationernes forslag om nedsættelse af arbejdstiden for tjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid.

Centralorganisationerne har over for udvalget fremsat forslag om, at arbejdstiden for tjenestemænd med en højeste tjenestetid nedsættes i samme omfang som den ved mæglingens forslaget fastsatte nedsættelse af arbejdstiden på det private arbejdsmarked på gennemsnitlig 1½ time pr. uge, således at den hidtidige i tjenestetidscirkulærets § 1 fastsatte arbejdstidsnorm på $190\frac{2}{3}$ time månedlig — svarende til gennemsnitlig $7\frac{1}{3}$ time daglig i en måned på 30 dage med 4 fridage — nedsættes til $184\frac{1}{6}$ time — svarende til gennemsnitlig 7 timer og 5 minutter pr. dag — og således at arbejdstidsnedsættelsen i det omfang, tjene-

stens tarv ikke er til hinder herfor, gennemføres i form af samlet frihed.

Centralorganisationerne har begrundet deres forslag med, at det må være helt naturligt, at man inden for statstjenesten følger de på det private arbejdsmarked gældende arbejdstidsregler, idet det arbejde, der udføres af de tjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, på mange punkter svarer til, hvad der er gældende inden for det private erhverv. De i mæglingens forslagene fra 1958 og 1965 indeholdte bestemmelser om nedsættelse af arbejdstiden blev i princippet også bragt til anvendelse på statens tjenestemænd, hvorfor man finder, at arbejdstiden også nu bør nedsættes svarende til den på det private arbejdsmarked stedfindende nedsættelse af arbejdstiden ved dagarbejde med gennemsnitlig 1½ time pr. uge.

Efter organisationernes opfattelse bør arbejdstidsnedsættelsen, såfremt det er foreneligt med tjenestens forsvarlige udførelse, gives samlet, således at der i det omfang, det er muligt, eventuelt i forbindelse med tjenestemønstre, gives samlet frihed, f. eks. i form af et antal arbejdsfri dage ud over de normale fridage i månedens løb. Centralorganisationerne har herved henvist til, at statstjenestens særlige karakter i mange tilfælde bevirker, at de enkelte tjenester kan være af meget forskellig varighed på de enkelte ugedage, samt at tjenesterne kan begynde og slutte på alle tider af døgnet, hvorfor en nedsættelse af arbejdstiden med f. eks. 1½ time på en af ugens dage eller eventuelt med et antal minutter pr. dag ikke vil være at særlig værdi for tjenestemændene, navnlig hvis tjenesterne slutter om aftenen eller om natten. Tilsvarende gælder, hvis tjenestetidsnedsættelsen gives ved forlængelse af arbejdsfri ophold uden for hjemstedet. I sådanne tilfælde vil tjenestemændene ikke have mulighed for at udnytte den yderligere fritid på samme måde, som andre vil kunne udnytte den af arbejdstidsforkortelsen følgende forøgede fritid. Endvidere er det af organisationerne fremhævet, at udviklingen i samfundet går i retning af 5-dages ugen, og at det fremsatte forslag tilsigter at lette tilpasningen af arbejdstiden i staten til det private arbejdsmarked derved, at forventede fremtidige arbejdstidsnedsættelser også kan konverteres til hele fridage, således at man til sidst inden for staten også får en 5-dages arbejdsuge.

D. Udvalgets bemærkninger og indstilling vedrørende det af centralorganisationerne fremsatte forslag.

1. De statstjenestemænd, for hvem der er fastsat en højeste tjenestetid, har steds i princippet haft en arbejdstid, der gennemsnitlig svarede til, hvad der var gældende i det private erhverv i henhold til kollektive overenskomster. I tiden fra den første tjenestemandsløvs vedtagelse i 1919 til den nugældende lønningsslov fra 1958 udgjorde tjenestetiden således for hovedparten af statstjenestemændene, der var omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, gennemsnitlig 8 timer daglig; for visse tjenester, der ikke ansås for at kræve egentligt arbejde og agtpågivenhed i den langt overvejende del af tjenestetiden, var der dog fastsat en højere norm, men fra 1958 har normen været af samme længde for alle. Nedsættelse af arbejdstiden på det private arbejdsmarked med 1 time pr. uge i hvert af årene 1959, 1960 og 1961, således at arbejdstiden fra marts 1961 ved dagarbejde androg 45 timer ugentlig, blev også gennemført på statstjenestemandsområdet, dog således at nedsættelsen blev givet samlet med virkning fra 1. april 1961, jfr. betænkning 276-1961, afgivet af tjenestetidsudvalget af 1958. Den ved mæglingforslaget af 10. februar 1965 gennemførte nedsættelse af arbejdstiden ved dagarbejde fra 45 til 44 timer ugentlig fra 1. marts 1966 blev på tilsvarende måde overført på statens tjenestemænd ved nedsættelse af arbejdstiden fra 195 til 190²/₃ time pr. måned fra 1. april 1966, ligesom den på det private arbejdsmarked gennemførte nedsættelse af arbejdstiden til 42 timer ugentlig i kontinuerlig drift med virkning fra 1. april 1966 principielt også blev overført på statstjenestemandsområdet i den form, at der blev ydet 2 timers frihed for hver 44 timers tjeneste i tiden kl. 18-6, jfr. nærmere udvalgets 1. betænkning 413-1966, pag. 12 ff.

Der er således praksis for, at de statstjenestemænd, for hvem der gælder en højeste tjenestetid, i arbejdsmæssig henseende følger arbejderne på det private arbejdsmarked. Efter udvalgets opfattelse vil det også ved den nu stedfindende nedsættelse af arbejdstiden på det private arbejdsmarked være naturligt at gennemføre en tilsvarende nedsættelse af tjenestetiden for statens tjenestemænd, der for manges vedkommende udfører arbejde, der er af tilsvarende karakter som på det private

arbejdsmarked. De statstjenestemænd, der ud fra samfundsmæssige hensyn varetager arbejdsopgaver, som normalt ikke udføres i det private erhverv, f. eks. opgaver af sikkerheds- eller bevogtningsmæssig karakter, må efter udvalgets opfattelse ligesom ved tidligere nedsættelser også have krav på en tilsvarende nedsættelse af arbejdstiden, dels fordi arbejdsopgaverne er af tilsvarende belastende karakter som for andre tjenestemænd, dels fordi man må befrygte, at staten ellers ikke vil være i stand til at rekruttere eller fastholde det til løsning af de staten påhvilende opgaver fornødne personale, såfremt arbejdstiden ikke nedsættes tilsvarende. Der er derfor i udvalget enighed om at foreslå den nugældende tjenestetidsnorm på 190²/₃ time månedlig eller gennemsnitlig 7¹/_s time daglig nedsat til 184 1/6 time månedlig eller gennemsnitlig 7 timer og 5 minutter daglig.

Udvalget stiller herefter forslag om, at tjenestetidscirkulærets § 1, 1. stk., affattes således:

»Tjenester, for hvilke der fastsættes en højeste tjenestetid, henføres for en måned på 30 dage med 4 fridage til en norm på 184Ve time.«

2. Ved opgørelsen af den samlede månedlige tjeneste betragtes fridage, der gives som erstatning for de i tidligere måneder mistede fridage, nu som tjeneste i 7¹/₃ time, jfr. tjenestetidscirkulærets § 2, stk. 2, sidste punktum. I konsekvens af den foreslåede nedsættelse af den gennemsnitlige daglige tjenestetid må fridage af nævnte art fremtidig ved tjenestetidsopgørelsen medregnes med 7 timer og 5 minutter, og det foreslås derfor, at der i nævnte bestemmelse i tjenestetidscirkulæret foretages den ændring, at »7 1/3 time« ændres til: »7 timer og 5 minutter«.

3. Af de tjenestemænd, for hvem en højeste tjenestetid ikke kan fastsættes, har et betydeligt antal nu en normal tjenestetid på gennemsnitlig 71/3 time daglig, svarende til tjenestetidsnormen for dem, der har en højeste tjenestetid. Ifølge tjenestetidscirkulærets § 12, stk. 2, skal normeringen af antallet af de tjenestemænd, for hvem en højeste tjenestetid ikke vil kunne fastsættes, foregå ud fra det synspunkt, at det krav, der stilles til deres arbejde, er af nogenlunde samme omfang som for andre tjenestemænds vedkommende, medmindre

der er tale om tjenestemænd i egentlige chefstillinger, dommere, læger, tjenestemænd ved videnskabeligt arbejde m. v. I overensstemmelse med denne bestemmelse samt i øvrigt med det foran under 1. anførte foreslår udvalget, at den normale tjenestetid for de tjenestemænd, for hvem en højeste tjenestetid ikke kan fastsættes, og som nu har en gennemsnitlig daglig tjeneste på mere end 7 timer og 5 minutter, ligeledes nedsættes til gennemsnitlig 7 timer og 5 minutter daglig.

4. Med hensyn til den form, under hvilken tjenestetidsnedsættelsen skal gives, bemærkes, at udvalget er enig om, at nedsættelsen bør ske på den smidigste og mest økonomiske måde for staten under hensyntagen til personalets ønsker. I det omfang, hvor det efter arbejdets art og tjenesteforholdene må anses for hensigtsmæssigt, finder udvalget, at nedsættelsen, således som foreslået af centralorganisationerne, kan ske i form af en samlet frihed, hvilket også vil være i overensstemmelse med de i mæglingsforslaget angivne muligheder for gennemførelsen af arbejdstidsnedsættelsen. Udvalget skal imidlertid fremhæve, at det ikke i alle tilfælde vil være rimeligt: at gennemføre arbejdstidsnedsættelse på den af centralorganisationerne foreslåede måde, idet der efter udvalgets opfattelse ved arbejdstidsnedsættelsens gennemførelse må tages skyldigt hensyn til tjenstlige og/eller økonomiske forhold. Såfremt sådanne forhold måtte tilsige det, bør nedsættelsen gennemføres på anden måde.

Den nærmere praktiske gennemførelse af tjenestetidsnedsættelsen må efter udvalgets opfattelse i øvrigt bero på tjenestens karakter og tjenesteforholdene i øvrigt i de forskellige styrelser, hvorfor udvalget skal henstille, at afgørelsen af, hvorledes nedsættelsen skal gennemføres i praksis, træffes af de enkelte styrelser efter forhandling med vedkommende forhandlingsberettigede etatsorganisationer.

5. Som nævnt foran omfatter tjenestetidsnedsættelsen kun sådanne tjenestemænd, hvis hidtidige normale tjenestetid overstiger 184Ve time månedlig, svarende til gennemsnitlig 7 timer og 5 minutter daglig. Der kan således ikke ske; tjenestetidsreduktion for de tjenestemænd, der har en lavere tjenestetid, hvad enten dette skyldes, at tjenesten er særlig krævende eller intensiv, eller det på grund af

dens karakter rent praktisk ikke er muligt at tilrettelægge den således, at normen udfyldes.

E. Merudgiften ved den foreslåede tjenestetidsnedsættelse.

Gennemførelsen af tjenestetidsnedsættelsen er ifølge de af udvalget indhentede oplysninger fra styrelserne forudsat i det væsentlige at skulle ske ved antagelse af yderligere personale, dels på tjenestemandsvilkår, dels på overenskomstvilkår eller som medhjælpslønede under anden form. I et vist omfang, f. eks. hvor det vil være uøkonomisk at antage yderligere arbejdskraft, der ikke kan beskæftiges fuldt ud, og hvor afløser eller deltidsbeskæftigede ikke kan sættes ind, vil det dog kunne blive nødvendigt at yde det nu ansatte personale overarbejdsbetaling eller regulere særlige tillæg eller faste honorarer, der ydes som godtgørelse for overarbejde m. v. og er fastsat ud fra gennemsnitsbetragtninger. Endvidere kan det i en overgangsperiode blive nødvendigt i forskellige styrelser at yde overarbejdsbetaling, indtil nyt personale er antaget og — hvis tjenesten forudsætter en specialuddannelse i styrelsen - har gennemgået den fornødne uddannelse.

Udvalget finder i tilslutning til foranslående anledning til at understrege, at arbejdstidsnedsættelsen principielt og i hvert fald på længere sigt bør gives i form af frihed, således at overarbejdsbetaling kun ydes i det omfang, de tjenstlige forhold ikke giver mulighed for en reel nedsættelse af arbejdstiden. Samrøre principielle synspunkt bør efter udvalgets opfattelse også anlægges for så vidt angår personale, der nu oppebærer særlige tillæg eller faste honorarer som godtgørelse for overarbejde m. v.

Merudgiften ved den foreslåede tjenestetidsnedsættelse kan ikke opgøres nøjagtigt, idet omfanget af påkrævede personaleforøgelser eller nødvendigt overarbejde som følge af selve tjenestetidsforkortelsen vil blive reduceret som følge af igangværende rationaliseringsforanstaltninger m. v. inden for de enkelte styrelser. Udvalget forudsætter herved, at styrelserne ved sådanne foranstaltninger og ved rimelige omlægninger af tjenesterne og lign. i størst muligt omfang tilstræber at begrænse personaleudvidelser og eventuelt overarbejde. Udvalget henstiller, at styrelsernes opmærksomhed henledes herpå.

Under hensyntagen til skønnede mulige besparelser ved rationaliseringsforanstaltninger og lign. er merudgiften ved den foreslåede tjenestetidsnedsættelse med de pr. 1. oktober 1967 gældende lønninger og satser for overarbejde og godtgørelse for mistede fridage for tjenestemænd, for hvem der gælder en høj este tjenestetid, anslået at ville andrage ca. 25 mill. kr. årlig.

Herudover må det påregnes, at der for tjenestemænd og andet personale, for hvem der ikke er fastsat en højeste tjenestetid, eventuelt skal ske regulering af sådanne særlige tillæg eller honorarer, der ydes som godtgørelse for overarbejde m. v., og som er fastsat ud fra gennemsnitsbetragtninger. I denne forbindelse bemærkes, at udvalget forudsætter, at spørgsmålet om en eventuel regulering af sådanne honorarer forhandles af de enkelte ministerier og vedkommende forhandlingsberettigede organisationer, og således at forhandlingsresultatet forelægges lønnings- og pensionsministeriet til godkendelse med henblik på forelæggelse for lønningsrådet og i givet fald de bevilgende myndigheder.

F. Specielt vedrørende landpostbude.

For en enkelt gruppe tjenestemænd, nemlig de i lov af 7. juni 1958 om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger, § 120, omhandlede, til 1. lkl. henførte landpostbude med deltidstjeneste, gør der sig særlige forhold gældende, idet de pågældendes løn er fastsat i relation til lønnen for landpostbude i 3. lkl. med fuld tjeneste.

Landpostbude er nu henført til følgende lønningsklasser:

1. lønningsklasse a (6.870 kr.)

Landpostbude med 4 indtil 5 timers gennemsnitlig daglig tjeneste.

1. lønningsklasse b (7.950-9.450 kr.)

Landpostbude med 5 indtil 6 timers gennemsnitlig daglig tjeneste.

1. lønningsklasse c (9.240-10.980 kr.)

Landpostbude med 6 indtil 6 timer 35 minutters gennemsnitlig daglig tjeneste.

1. lønningsklasse d (10.300-12.360 kr.)

Landpostbude med 6 timer 35 minutter indtil 7 timer 5 minutters gennemsnitlig daglig tjeneste.

3. lønningsklasse (10.440-12.780 kr.)

Landpostbude med 7 timer 5 minutter ind-

til 7 timer 35 minutters gennemsnitlig daglig tjeneste.

Der har ikke siden lønningsloven af 1958 fundet nyansættelse sted i lønningsklasserne 1. a og 1. b.

I forbindelse med den generelle nedsættelse af tjenestetidsnormen fra 190²/₃ time til 184¹/₂ time månedlig er der i udvalget enighed om at foreslå, at der søges tilvejebragt hjemmel for. at den i normerings- og klassificeringslovens § 120 anførte tjenestetid for landpostbude i 3. lønningsklasse fra »7 timer 5 minutter indtil 7 timer 35 minutters gennemsnitlig daglig tjeneste« ændres til »6 3/4 indtil 7 1/2 times gennemsnitlig daglig tjeneste«, samt at intervallet for den hidtidige 1. lønningsklasse c fastsættes til fra »6 timer indtil 6 3/4 times gennemsnitlig daglig tjeneste«.

De hidtil i 1. lønningsklasse d klassificerede landpostbude vil alle blive henført til den for landpostbude med fuld tjeneste gældende lønningsklasse, idet enkelte landpostbude, der nu ligger på tjenestetider mellem 6 timer 35 minutter og 6 timer 45 minutter, ved omlægninger i forbindelse med tjenestetidsnedsættelsen vil få en gennemsnitlig daglig tjeneste på mindst 6 timer 45 minutter.

I 1. lønningsklasse b findes nu 2 landpostbude, der ved omlægninger i forbindelse med tjenestetidsnedsættelsen vil få en gennemsnitlig daglig tjeneste på mindst 6 timer, mens der ikke findes landpostbude, der er henført til 1. lønningsklasse a.

Efter 1. juni 1968 vil der således kun være beskæftiget landpostbude med fuld tjeneste og landpostbude med tjenestetider fra 6 timer til 6 timer 45 minutter.

Da aflønningen af landpostbude i 1. lønningsklasse som nævnt er fastsat i forhold til lønnen for landpostbude i 3. lønningsklasse med fuld beskæftigelse, samt da tjenestetidsnedsættelsen ikke kan gøres effektiv for de deltidsbeskæftigede landpostbude, stiller udvalget endvidere forslag om, at der — i lighed med den ordning, der ved lov nr. 123 af 31. marts 1966 blev gennemført i forbindelse med nedsættelsen af tjenestetiden for statstjenestemænd pr. 1. april 1966 — finder omregning sted af de for landpostbude i 1. lønningsklasse anførte lønninger, således at disse forhøjes i samme forhold, som tjenestetidsnedsættelsen fra 44 til 42½ time pr. uge er udtryk for.

Da grundlønningen er fastsat i lov af 7. juni 1958 om lønninger og pensioner m. v. til

statens tjenestemænd, § 84, foreslår udvalget, at der tilvejebringes hjemmel for, at angivelserne for 1. lønningsklasse i nævnte paragraf søges affattet således:

»1. lønningsklasse:

Lønning 9.600 kr. årlig, stigende efter 2 år til 9.900 kr. og derefter hvert 2. år med 180 kr. indtil 11.340 kr.«

Merudgifterne ved oprykning af de værende landpostbude og aspiranter i 1. lønningsklasse d til 3. lønningsklasse og forhøjelse af lønnen til landpostbude og aspiranter i den nuværende 1. lønningsklasse c er beregnet til 26.000 kr. årlig.

G. Ændring i satserne for overarbejde og godtgørelse for mistede fridage.

1. I henhold til lønnings- og pensionslovens § 100, stk. 1, kan der under visse nærmere betingelser tilstås tjenestemænd et særligt vederlag for arbejde, der udføres uden for den fastsatte tjenestetid.

Efter indstilling fra tjenestetidsudvalget af 1958 blev der med virkning fra 1. oktober 1960 fastsat en overarbejdsbetalingssats for hver enkelt lønningsklasse til og med 15. Ikl. Satserne blev beregnet som en gennemsnitstimeløn for den enkelte lønningsklasse med tillæg af 3373 pct., idet udregningen af gennemsnitstimelønnen skete på grundlag af bruttolønningerne incl. stedtillæg efter sats a og et årligt antal arbejdstimer på 2.150. I forbindelse med tjenestetidsnedsættelsen pr. 1. april 1966 blev det årlige antal arbejdstimer nedsat fra ovennævnte 2.150 til 2.100.

Af centralorganisationerne er der fremsat forslag om, at der med virkning fra 1. juni 1968 sker en yderligere nedsættelse i det årlige timetal., der ligger til grund for beregningen af satserne for overarbejde.

Da nedsættelsen af arbejdstiden såvel i det private erhverv som inden for staten forudsættes at ske mod lønmæssig kompensation, og da overarbejdsbetalingen almindeligt er fastsat i forhold til timebetalingen, har udvalget fundet det rimeligt, at beregningen af overarbejdspengene under hensyn til den af udvalget indstillede tjenestetidsnedsættelse ændres således, at det årlige timetal, der lægges til grund ved beregningen af satserne for overarbejde, nedsættes fra 2.100 til 2.028 timer årlig svarende til en nedsættelse med 1/4 time daglig pr. arbejdsdag eller 1½ time pr. uge.

2. I henhold til lønnings- og pensionslovens § 100, stk. 1, kan der tilstås tjenestemænd en godtgørelse for arbejde udført på de for tjenestemanden fastsatte fridage (godtgørelse for mistede fridage).

Grodtgørelsen for mistede fridage er hidtil i overensstemmelse med en af tjenestetidsudvalget af 1958 afgivet indstilling fastsat til 8 gange overarbejdspengene afrundet nedad til nærmeste hele kronebeløb.

Udvalget har overvejet, hvorvidt denne beregningsmåde kan anses for rimelig, når tjenestetiden nedsættes således, at normen svarer til gennemsnitlig 7 1/12 times tjeneste pr. dag.

Der er i udvalget enighed om, at det principielt må anses for rigtigst, at godtgørelsen for en mistet fridag fastsættes til samme beløb, som der ville være at udbetale i overarbejdspenge ved mertjeneste på 7 timer og 5 minutter, jfr. herved også, at fridage, der gives som erstatning for tidligere mistede fridage efter det foran under afsnit D. 2. anførte, fremtidig ved tjenestetidsopgørelsen skal betragtes som tjeneste i 7 timer og 5 minutter. Udvalget er ligeledes enig i, at der ikke bør ske nogen nedsættelse i de nuværende satser som følge af den ændrede beregningsform af godtgørelsen for mistede fridage.

Udvalget skal herefter indstille, at godtgørelsen for mistede fridage med virkning fra 1. juni 1968 fastsættes svarende til 7 1/12 X satsen for overarbejdspenge for de enkelte lønningsklasser, dog således at de umiddelbart forud for denne dato gældende satser for mistede fridage, således som de måtte være anført i lønnings- og pensionsministeriets cirkulære om særlige ydelser, ikke ændres, førend godtgørelsen for en mistet fridag beregnet ud fra satsen for overarbejdspengene multipliceret med 7 1/12 overstiger disse satser.

3. En regulering af overarbejdspengene i overensstemmelse med det foran anførte vil medføre en forhøjelse af de hidtil gældende satser med 3,4 pct. og skønnes for det tjenestemandspersonale, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, at ville medføre en merudgift på ca. 4 mill. kr. årlig.

H. Vedrørende bestemmelsen i tjenestetids-cirkulærets § 6.

I henhold til § 6, stk. 1, i cirkulære af 21. marts 1966 om de for statens tjenestemænd gældende arbejdstidsregler som ændret ved

økonomiministeriets cirkulære af 1. november 1967 ydes der 2 timers frihed for hver fulde 44 timers tjeneste, der efter udtrykkelig ordre eller ifølge en fastsat tjenestefordeling er udført i tiden kl. 17—6. I henhold til samme paragrafs stk. 4 skal regnskabet over den herved indtjente frihed opgøres endeligt én gang årligt for perioden 1. oktober-30. september, og således at den herved indtjente frihed skal være endelig afviklet inden den 31. marts i det efter den ovennævnte opgørelsesperiode nærmest følgende år. Såfremt friheden ikke er afviklet inden nævnte frist, ydes der i henhold til § 6, stk. 5, 2. pkt., for hver 7 1/3 times tilgodehavende frihed tjenestemanden sædvanlig godtgørelse for mistede fridage.

Som det fremgår af udvalgets 1. betænkning, er denne særlige bestemmelse indført for at skabe en vis parallelitet til den på det private arbejdsmarked gældende arbejdstid på 42 timer ugentlig ved arbejde på 2. og 3. skift. Efter de nugældende bestemmelser i tjenestetidscirkulæret svarer den for tjenestemænd gældende arbejdstid til gennemsnitlig 44 timer ugentlig, men gennem den særlige bestemmelse i tjenestetidscirkulærets § 6, stk. 1, svarer arbejdstiden for tjenestemænd, hvis tjeneste falder i tiden kl. 17-6, til 42 timer ugentlig.

Den foran under afsnit V.D. foreslåede nedsættelse af den for tjenestemænd gældende månedsnorm til 184Ve time svarende til gennemsnitlig 42½ time pr. uge skulle i og for sig føre til, at den særlige i tjenestetidscirkulærets § 6, stk. 1, omhandlede ordning blev ændret således, at der blev indtjent ½ times frihed for hver fulde 4272 times tjeneste i tiden kl. 17-6, hvorved tjenestetiden for tjenestemænd, hvis daglige arbejdstid kan sammenlignes med skifteholdsarbejde på det private arbejdsmarked, ville blive på gennemsnitlig 42 timer pr. uge. I denne forbindelse bemærkes, at der ikke ved forligsmandens mæglingforslag af 6. marts 1967 er indeholdt nogen bestemmelse om nedsættelse af arbejdstiden på 2. og 3. skift, der altså fortsat andrager 42 timer.

Under udvalgets forhandlinger i sommeren 1967 om ændringer af sådanne for tjenestemændene gældende særlige ydelser, der står i forbindelse med arbejdstidsforholdene, fremsatte centralorganisationerne imidlertid forslag om, at bestemmelsen i tjenestetidscirkulærets § 6, stk. 1, blev opretholdt uændret i tiden efter 1. juni 1968. Samtidig hermed afstod centralorganisationerne fra at kræve forhøjelse af den i lønnings- og pensionslovens § 101, stk. 1, omhandlede godtgørelse (natpenge), der ydes for tjeneste i tiden kl. 17-6, uanset at der efter organisationernes opfattelse skulle være begrundelse herfor bl. a. på grund af, at der ved mæglingforslaget med virkning fra marts måned 1967 blev gennemført en forhøjelse på henholdsvis 30 og 40 øre pr. time af de tillæg, der ydes for arbejde i holddrift i tiden kl. 17-22 og kl. 22-6.

Som det fremgår af afsnit 3.2. i udvalgets redegørelse af 25. september 1967, jfr. bilag 4, opnåedes der under visse nærmere forudsætninger enighed om at opretholde bestemmelsen i tjenestetidscirkulærets § 6, stk. 1, uændret i tiden efter 1. juni 1968, hvorfor udvalget ikke foreslår bestemmelsen ændret. Ordningen skifter herefter fra 1. juni 1968 karakter, idet den fra at have været en ren arbejdstidsregel ændres til endvidere at indeholde en speciel godtgørelse i fritid for arbejde i forskudt tid.

Da der som foran nævnt ikke er sket ændring af arbejdstiden på 2. og 3. hold ved holddriftsarbejde, og da bestemmelsen i tjenestetidscirkulærets § 6 i øvrigt nu i overvejende grad er en godtgørelsesordning for arbejde i forskudt tid, har udvalget ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå bestemmelsen ændret, ej heller for så vidt angår § 6, stk. 5, 2. pkt., hvorefter der for hver 7 1/3 times tilgodehavende indtjent frihed ved tjeneste i tiden kl. 17-6, som det ikke har været muligt at afvikle inden den i cirkulæret fastsatte frist, ydes tjenestemanden godtgørelse for en mistet fridag.

VI. Nedsættelse af kontortiden for det i administrationskontorer tjenstgørende personale.

I henhold til § 3 i lov nr. 5 af 7. juni 1958 om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger er personalets normale arbejdstid i samtlige ministerielle kontorer gennemsnitlig 7 timer daglig, hvortil kommer arbejdsforøgelse af tilfældig karakter. For tjenestemænd, der normalt udfører en del af deres arbejde som hjemmearbejde, kan kontortiden sættes til 6 timer daglig. I øvrigt kan nedsættelse af kontortiden alene finde sted efter pågældende ministers afgørelse i det enkelte tilfælde, og kun for så vidt den begrundes med, at den pågældende tjenestemand enten en kortere tid uden for kontoret skal udføre et arbejde for ministeriet eller har virksomhed som juridisk medhjælper på et sagførerkontor; i det sidstnævnte tilfælde kan nedsættelse til 5 timer finde sted i en kortere årrække.

Til ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer kan der af pågældende minister gives tilladelse til forskydning af kontortiden, således at denne begynder 2 timer efter normal kontortids begyndelse; for så vidt de nævnte tjenestemænd har virksomhed som juridiske medhjælpere på sagførerkontor, og kontortiden i den anledning er nedsat til 5 timer, kan den dog begynde 3 timer efter normal kontortids begyndelse.

For tjenestemænd ansat i administrationskontorer bortset fra ministerierne er arbejdstiden ikke lovfæstet, men ifølge fast praksis er arbejdstiden for dette personale gennemsnitlig 7 timer daglig.

De nærmere regler om kontortidens længde de enkelte dage fastsættes af de enkelte styrelser og kan variere noget de enkelte tjenestesteder imellem. For det administrative personale i de ministerielle kontorer er kontortiden fastsat i økonomiministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 26. april 1967 om ekspeditionstiden og kontortiden i de ministerielle kontorer. I henhold til § 2 i denne bekendtgørelse er kontortiden mandag til fredag inkl. fra kl. 9.00 til kl. 17.00 og lørdag fra kl. 9.00 til kl. 13.15 (uden frokostpause), dog således at samtlige lørdage i tiden 10. maj-10. september er fridage, og at hveranden lørdag i tiden 10. september-10. maj er fridag efter

en for personalet af den enkelte styrelse godkendt fordelingsnorm.

For tjenestemænd, hvis kontortid er kortere end gennemsnitlig 7 timer daglig, eller tjenestemænd, der har ret til forskydning af kontortiden, er der fastsat særlige regler om kontortidens længde.

Statstjenestemændenes centralorganisation II og Danske statsembedsmænds samråd har i forening overfor udvalget fremsat forslag om, at den for tjenestemænd i administrationskontorer gældende normale arbejdstid på gennemsnitlig 7 timer pr. dag, svarende til gennemsnitlig 42 timer pr. uge, med virkning fra 1. juni 1968 nedsættes til gennemsnitlig 6²/_s time pr. dag eller gennemsnitlig 40 timer pr. uge, således at nedsættelsen i det omfang, tjenstlige grunde ikke er til hinder herfor, gennemføres i form af tjenestefrihed (lukning af kontorerne) på samtlige lørdage.

Repræsentanterne for de to centralorganisationer har som motivering for forslaget anført, at tjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, siden gennemførelsen af den nugældende lønningslov af 1958 har fået deres gennemsnitlige ugentlige arbejdstid nedsat fra 48 til 42½ time pr. uge fra 1. juni 1968, såfremt udvalgets forslag under afsnit V.D. tiltrædes, mens personalet i administrationskontorer ikke har fået nogen arbejdstidsforkortelse i den tilsvarende periode og i øvrigt heller ikke i adskillige år forud herfor. Det er anført, at netop dette personale er udsat for arbejdstidsforlængelser af tilfældig karakter. Endvidere er det anført, at der for personale i banker, sparekasser, forsikringsselskaber og i nogle kommuner er fastsat en kortere arbejdstid end 42 timer ugentlig, ligesom der normalt er lukket om lørdagen hele året. I denne forbindelse er det anført, at den kortere arbejdstid i forbindelse med, at de pågældende institutioner normalt har lukket om lørdagen, må antages at gøre det vanskeligere for staten at rekruttere og fastholde det fornødne kvalificerede kontorpersonale, såfremt arbejdstiden ikke nedsættes i statens administrationskontorer.

Administrationsrepræsentanterne i udvalget har ikke kunnet tilslutte sig det fremsatte

forslag om en nedsættelse af arbejdstiden for det i statens administrationskontorer tjenstgørende personale. Spørgsmålet om tjenestemændenes arbejdstid må i væsentlig grad bedømmes ud fra den almindelige udvikling på arbejdstidsområdet i samfundet i øvrigt. I mæglingforslaget fra forligsmanden af 6. marts 1967 er det udtrykkeligt fastsat, at arbejdstider på 42½ time ugentlig og derunder ikke nedsættes, således at der ikke heraf kan hentes nogen motivering for en nedsættelse af arbejdstiden for det administrative personale, der nu har en gennemsnitlig tjenestetid på 42 timer pr. uge. Den omstændighed, at der visse steder i det private erhverv er aftalt en kortere arbejdstid end 42 timer ugentlig, eller den omstændighed, at den faktiske kontortid er mindre end 42 timer ugentlig, kan ikke tillægges afgørende betydning, idet sådanne ordninger ikke kan tages som udtryk for, hvad der er almindeligt gældende. I denne forbindelse bemærkes, at der ikke i de gældende tjenestetidsregler er noget til hinder for, at der i statens administrationskontorer kan gennemføres lørdagslukning hele året, hvilket også er sket flere steder. I henhold til økonomiministeriets cirkulæreskrivelse af 24. maj 1966 om omlægning af arbejdstiden i statens administrationskontorer med henblik på gennemførelse af lukning af kontorerne på lørdage er det dog en forudsætning herfor, at lørdagslukning sker ved en omlægning af arbejdstiden, således at denne fortsat er gennemsnitlig 42 timer pr. uge.

Endvidere har administrationsrepræsentanterne i udvalget henvist til, at der under arbejdsministeriet er nedsat et udvalg om arbejdstid og ferie, der bl. a. skal undersøge spørgsmålene ved en nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig. Det synes under

hensyn hertid ikke rigtigt, såfremt staten på nuværende tidspunkt gennemfører en arbejdstidsnedsættelse til 40 timer ugentlig for en enkelt gruppe medarbejdere.

Endelig har administrationsrepræsentanterne anført, at en nedsættelse af arbejdstiden for det administrative personale må antages at ville medføre, at der på ny med stor styrke vil blive rejst krav om tjenestetidsnedsættelse for det personale i statsbanerne og post- og telegrafvæsenet, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, men som ikke får nogen del i tjenestetidsnedsættelsen svarende til nedsættelsen fra 44 til 42 ½ time ugentlig, fordi deres samlede månedlige arbejdstid allerede er lavere end den ny norm. Dette sidste skyldes de faktiske vanskeligheder, der på grund af arbejdets særlige karakter er forbundet med at tilrettelægge tjenesten for de pågældende således, at normen udfyldes helt ud. Dette gælder f. eks. for det kørende personale. Såfremt et sådant krav skal imødekommes, vil det påføre de to etater betydelige merudgifter.

På grundlag af de fra ministerierne indhentede oplysninger vil merudgiften ved det fremsatte forslag andrage 12—15 mill. kr. årlig, idet man herved er gået ud fra, at en nedsættelse af arbejdstiden for statstjenestemænd vil få konsekvenser for det på overenskomstvilkår ansatte personale i administrationskontorer. Herudover må som nævnt påregnes endog meget betydelige merudgifter, såfremt en tiltrædelse vil få de ovenfor nævnte konsekvenser.

Af de anførte grunde har et flertal i udvalget ikke ment at kunne anbefale en nedsættelse af tjenestetiden for det i administrationskontorer tjenstgørende personale.

VIL Afsluttende bemærkninger.

De foran under afsnit V.C. og E. af centralorganisationerne fremsatte og af udvalget tiltrådte forslag om nedsættelse af månedsnormen fra 190²/₃ time til 184V6 time og deraf følgende forhøjelse af satserne for overarbejde vil få direkte betydning for de statstjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid. Herudover må det påregnes, at også tjenestemænd inden for forsvaret,

politiet og toldvæsenet vil få andel i tjenestetidsnedsættelsen, uanset at de pågældende ikke er omfattet af de almindelige tjenestetidsregler, idet de pågældendes normale tjeneste er forudsat at skulle være af gennemsnitlig tilsvarende længde som for statstjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid.

Udgifterne ved de omhandlede forslag må

med de pr. 1. oktober 1967 gældende lønninger og satser for overarbejde efter udvalgets skøn, der er baseret på de fra styrelserne indhentede oplysninger samt efter de af udvalget foretagne beregninger, anslås til ca. 70 mill. kr. årlig. Heri er også medregnet udgifter ved de virkninger, som en nedsættelse af tjenestetiden må antages at få for befalingsmand af reserven og stampersonellet inden for forsvaret, der følger de for forsvarets tjenestemænd gældende regler på tjenestetidsområdet.

Det bemærkes dog, at denne merudgift er behæftet med nogen usikkerhed, dels fordi den vil være afhængig af, om nedsættelsen vil blive gennemført i form af betaling for overarbejde, eller om tjenestetidsnedsættelsen gennemføres i form af nyansættelser, dels fordi det er uvist, i hvilket omfang stedfindende og kommende rationaliseringsforanstaltninger samt omlægninger af tjenesterne m. v. vil kunne begrænse merudgifterne. Der er ved skønnet over de samlede merudgifters størrelse i nogen grad taget hensyn til sådanne mulige begrænsninger af merudgiften og det er udvalgets opfattelse, at denne, alle forhold taget i betragtning, må påregnes at ville andrage det nævnte beløb, hvorved tillige er taget hensyn til eventuelle reguleringer af visse sagligt hjemlede tillæg, der ydes til tjenestemænd, for hvem der ikke er fastsat nogen tjenestetid, som godtgørelse for overarbejde m. v., og som er fastsat ud fra gennemsnitsbetragtninger.

Endvidere er der i skønnet over merudgifterne taget hensyn til, at de fremsatte forslag må påregnes at ville få konsekvenser for personalet ved tilskudsberettigede institutioner inden for særfor sorgen. Derimod er der ikke medregnet udgifter til tjenestetidsnedsættelser inden for børne- og ungdomsforsorgen, da arbejdstidsspørgsmålene for dette personale behandles af et under socialministeriet nedsat særligt udvalg. Der er heller ikke taget hensyn til udgifter ved nedsættelse af arbejdstiden for det ikke-tjenestemandsansatte personale i staten bortset fra de ovenfor nævnte personalegrupper i forsvaret, ligesom man ikke i merudgiften har indregnet den forøgelse af statens tilskud til det kommunale sygehusvæsen, som må påregnes på grund af arbejdstidsforkortelsen.

Udvalget skal i tilslutning til foranstående i øvrigt udtale, at der synes at være mulighed for en yderligere reduktion af merudgiften ved, at der indenfor områder, hvor statsvirksomheden består i eller medfører udøvelse af visse servicefunktioner, finder en indskrænkning sted af sådanne funktioner (f. eks. afkortning af ekspeditionssteders åbningstid m. m.) i det omfang, det må anses for muligt under hensyntagen til en rimelig og forsvarlig betjening af publikum. Udvalget skal henstille til overvejelse, at styrelserne gøres opmærksom herpå og anmodes om at søge gennemført sådanne rationaliseringsforanstaltninger.

København, den 3. maj 1968.

Heinr. Christensen

H. C. Engeli

Hans C. Fedders

G. Fält-Jensen

E. Rolsted Jensen

Stinus Nielsen

Formand

Aage Nielsen

D. B. Olsen

E. Rasmussen

O. Stochholm

E. Svendsen

Allan Nielsen

Økonomiministeriets cirkulære af 21. marts 1966.

Cirkulære om de for statens tjenestemænd og aspiranter til tjenestemandstillinger gældende arbejdstidsregler m. m.

I henhold til § 100, stk. 1, i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd fastsætter økonomiministeriet følgende almindelige regler med hensyn til tjenestetid, fridage og overarbejde for statens tjenestemænd og aspiranter til tjenestemandstillinger:

Tjenestetid.

§ 1. Tjenester, for hvilke der fastsættes en højeste tjenestetid, henføres for en måned på 30 dage med 4 fridage til en norm på 190²/₃ timer.

Stk. 2. Nævnte højeste tjenestetid skal tilige anses som normal tjenestetid for det pågældende personale.

§ 2. Normen opgøres i øvrigt for den enkelte måned efter dennes dageantal med fradrag af fridage samt af syge- og feriedage.

Stk. 2. Tjeneste på mistede fridage, der senere erstattes med andre fridage eller betaling i penge, medregnes i den udførte tjeneste, men ved opgørelse af månedens dageantal tillægges der da 1 dag for hver mistet fridag. Frihed, der i henhold til § 19 gives som erstatning for et i en tidligere måned udført overarbejde, samt frihed i form af arbejdsfri dage, der i henhold til § 6 gives for tjeneste udført inden for tidsrummet kl. 18-6, betragtes ved opgørelsen som tjeneste; det samme gælder fridage og anden frihed, der i henhold til § 15 gives som erstatning for de i tidligere måneder mistede fridage, for fridagenes vedkommende således, at de betragtes som tjeneste i 7¹/₃ time.

§ 3. Når arbejdet efter forholdets natur ikke kan fordeles nogenlunde jævnt over året, fastsættes normen for længere perioder end 1 måned.

§ 4. Ved tjenestetid forstås tiden mellem mødetid på arbejdsstedet (det beordrede mødested) og det tidspunkt, da tjenestemanden (aspiranten) atter kan forlade dette, dog med fradrag af hvilepauser på ½ time eller derover. Ved hvilepauser forstås sådanne afbrydelser i tjenesten, i hvilke tjenestemanden (aspiranten) kan forlade arbejdsstedet.

§ 5. Såfremt en mindre del af en tjeneste, der er henført under den i § 1 nævnte norm, ikke er kontrollabel med hensyn til varigheden, vil der for denne del af tjenesten kunne fastsættes en gennemsnitsvarighed for den enkelte dag.

§ 6. For hver fulde 44 timers tjeneste, der efter udtrykkelig ordre eller ifølge en fastsat tjenestefordeling er udført i tiden kl. 18-6, ydes der 2 timers frihed.

Stk. 2. Den således indtjente frihed afvikles ved tildeling af hele arbejdsfri dage, d. v. s. dage, på hvilke der gives tjenestemanden (aspiranten) frihed for den tjeneste, han efter tjenesteliste el. lign. ellers skulle have udført den pågældende dag. Underretning om tildeling af heromhandlede arbejdsfri dage skal gives senest 48 timer forud for det tidspunkt, da sidste tjeneste før den arbejdsfri dag tiltrædes.

Stk. 3. Ved tildeling af arbejdsfri dage ned sættes den indtjente frihed med den tid, hvori der efter tjenesteliste el. lign. skulle have været udført arbejde de pågældende dage.

Stk. 4. Regnskabet over indtjent frihed opgøres endeligt én gang årligt for perioden 1. oktober-30. september.

Stk. 5. Den efter stk. 1 indtjente frihed skal være endeligt afviklet inden 31. marts i det efter den i stk. 4 nævnte opgørelsesperiode nærmest følgende år. Såfremt friheden ikke er

afviklet inden nævnte frist, ydes der for hver $7\frac{1}{3}$ times tilgodehavende indtjent frihed tjenestemanden sædvanlig godtgørelse for mistede fridage og for eventuelle overskydende timer et kontant vederlag beregnet efter satserne for overarbejde.

§ 7. Ved tjeneste uden for hjemstedet medregnes halvdelen af rejsetiden til og fra arbejdsstedet som tjenestetid, dog ikke for rejse til og fra et sted, hvor pågældende er udstationeret til tjeneste over 7 dage.

Stk. 2. For det tekniske og det kørende personale i trafiketaterne samt for andet i nævnte etater eller andre styrelser ansat personale, for hvis vedkommende forholdene i særlig grad taler derfor, kan der ved udformningen af de specielle tjenestetidsregler for de pågældende styrelsesgrene fastsættes andre regler for beregningen af rejsetiden, således at denne under særlige omstændigheder kan medregnes fuldt ud.

Stk. 3. Arbejdsfri ophold uden for hjemstedet på indtil 2 timer, for lokomotivpersonale med tjeneste på damplokomotiver indtil $2\frac{1}{2}$ time (hvis den overvejende del af opholdet falder i tiden kl. 21-6 dog indtil henholdsvis 3 timer og $3\frac{1}{2}$ time) medregnes fuldt ud.

Stk. 4. Såfremt det arbejdsfri ophold uden for hjemstedet er af længere varighed end anført i stk. 3, men ikke overstiger 6 timer, medregnes hele opholdet med $\frac{1}{3}$ af tiden.

Stk. 5. I øvrigt medregnes arbejdsfri ophold ikke.

§ 8. Når personalet i en del af tjenestetiden må opholde sig på tjenestestedet for at være til rådighed, medregnes kun $\frac{3}{4}$ af rådighedstiden som tjeneste. Tilsvarende tjeneste i hjemmet medregnes med $\frac{1}{5}$ af tiden.

§ 9. Tjenesten skal, når det er muligt, være samlet, og det bør tilstræbes, at pauser i videst muligt omfang udfyldes med arbejde, der ikke er bundet til bestemte tider af døgnet. Tjenesten må inden for døgnet ikke falde i mere end 3 dele, dog at der, når tjenstlige grunde gør det påkrævet, kan tilrettelægges 4-delt tjeneste ved kørsel på sidebaner samt - på enkelte ugedage - på tjenestesteder af mindre betydning, hvor personalet har bopæl i nærheden af tjenestestedet, alt under forudsætning af, at det i betragtning kommende personale, eller når flere går i tur sammen

mindst halvdelen af de pågældende, giver tilslutning hertil.

Stk. 2. En delt tjeneste må ikke tilrettelægges således, at den strækker sig ud over 12 timer regnet fra første tjenesteafsnits påbegyndelse til sidste tjenesteafsnits afslutning, medmindre personalet er enig heri. Dog kan der for søfartspersonale fastsættes særlige regler i pågældende styrelses specielle tjenestetidsbestemmelser.

Stk. 3. Inden for tjenesteområder, hvor det vil være praktisk muligt og tjenstligt forsvarligt, kan week-end indføres under forudsætning af, at ordningen gennemføres ved en omlægning af arbejdstiden, således at arbejdstid sforkortelsen om lørdagen modsvares af en tilsvarende forlængelse af arbejdstiden fordelt på ugens øvrige arbejdsdage.

§ 10. Ved opstilling af tjenesteliste el. lign. skal det så vidt gørligt iagttages, at den længste tjenestetid på en enkelt dag å 24 timer ikke overskrider visse bestemte tider, der fastsættes under hensyn til de særlige forhold inden for de enkelte styrelsesgrene.

Stk. 2. Det skal endvidere iagttages, at hviletiden mellem to døgnns hovedarbejder udgør mindst 11 timer. Hviletiden kan dog med tilslutning af det i betragtning kommende personale nedsættes til 8 timer, når tjenstlige forhold gør det ønskeligt, og styrelsen ud fra sikkerhedsmæssige og lignende hensyn skønner det forsvarligt.

§ 11. Ved fordelingen af tjenesten skal der inden for de grænser, som tjenestens tarv kræver, tages størst muligt hensyn til personalets ønsker, og der skal derfor gives personalet adgang til gennem de stedlige tillidsmænd for de forhandlingsberettigede tjenestemandorganisationer at gøre sig bekendt med forslag til tjenestefordelingen og ændringer i denne.

§ 12. For følgende tjenestemænd (aspiranter) vil en højeste tjenestetid ikke kunne fastsættes og de dermed i forbindelse stående regler ikke være gældende:

- Overordnede tjenestemænd og dermed i lønningsmæssig henseende ligestillede, hvorved forstås tjenestemænd i 16. og højere lønningsklasser.
- Tjenestemænd i administrationskontorer.
- Tjenestemænd, hvis normale tjeneste unddrager sig kontrol.

Stk. 2. Normeringen af antallet af de under stk. 1 nævnte tjenestemænd bør foregå ud fra det synspunkt, at det krav, der stilles til deres arbejde, er af nogenlunde samme omfang som for andre tjenestemænds vedkommende, medmindre der er tale om tjenestemænd i egentlige chefstillinger, dommere, læger, tjenestemænd ved videnskabeligt arbejde m. v.

Fridage.

§ 13. Der tilkommer med den i stk. 4 nævnte begrænsning hver tjenestemand (aspirant) 52 årlige fridage, hvoraf ingensinde mindre end 4 må falde i en enkelt måned. I de finansår, hvor der forekommer 53 søndage, forhøjes antallet af fridage med 1, hvis placering inden for finansåret fastsættes i de enkelte styrelsesgrene.

Stk. 2. For de måneder, i hvilke der forekommer helligdage uden for søndage*), forhøjes antallet af fridage tilsvarende. Denne regel gælder dog ikke for tjenestemænd, der har ret til ferie i mere end 18 arbejdsdage årlig i henhold til andre bestemmelser end § 3 i finansministeriets regulativ af 13. januar 1959 vedrørende de for statens tjenestemænd og aspiranter til tjenestemandstillinger gældende ferieregler.

Stk. 3. Fridagene skal så vidt muligt lægges på søn- og helligdage.

Stk. 4. I det omfang, det er muligt, skal tjenestemændene (aspiranterne) i løbet af hvert finansår, i hvilket de har forrettet tjeneste hele året, have adgang til mindst 22 dages frihed på søn- og helligdage. For tjenestemænd (aspiranter), der ansættes i løbet af finansåret, nedsættes adgangen til helligdagsfrihed i forhold til tjenestetiden inden for finansåret, således at tallet 22 formindskes med 2 for **hver** måned. Ved afgørelsen af, hvorvidt der er ydet den fornødne helligdagsfrihed, bortses fra søn- og helligdage, som falder i sygeperioder. For hver 14 sygedage i løbet af finansåret nedsættes tallet 22 med 1. Søn- og helligdage, der falder i ferier, betragtes som helligdagsfrihed. Ved helligdagsfrihed forstås frihed mellem kl. 2 den pågældende helligdag og kl. 5 næste dag. Såfremt en tjenestemand (aspirant) ikke i løbet af et finansår får den ham tilkommende helligdagsfrihed, ydes der ham i det følgende finansår et antal særlige feriedage, således at der for hver mistet helligdags-

frihed indtil 8 incl. gives $\frac{1}{2}$ feriedag med afrunding opad til hele feriedage og for hver yderligere mistet helligdagsfrihed 1 feriedag. De foranstående bestemmelser gælder dog ikke for tjenestemænd, der har ret til ferie i mere end 18 arbejdsdage i henhold til andre bestemmelser end § 3 i finansministeriets regulativ af 13. januar 1959 vedrørende de for statens tjenestemænd og aspiranter til tjenestemandstillinger gældende ferieregler.

§ 14. Fridagen skal have en længde af mindst 40 timer, dog at den kan betragtes som givet, uanset at fritiden kun har udgjort 36 timer, når tjenesten dagen før fridagen slutter senest kl. 18, 19 eller 20 og efter fridagen tiltrædes tidligst henholdsvis kl. 6, 7 eller 8. Når flere fridage undtagelsesvis sammenlægges, skal den første opfylde foranævnte betingelser, medens de efterfølgende skal vare 24 timer.

§ 15. Må en fridag på grund af indtrufne uforudsete omstændigheder inddrages, erstattes den snarest med en anden fridag med tillæg af yderligere fritid, svarende til $3\frac{1}{3}$ pct. af den på den mistede fridag præsterede tjeneste afrundet opad til hele timer. Fridage, der falder inden for sygeperioder, erstattes ikke.

Stk. 2. Underretning om tildeling af erstatningsfridag skal gives senest 48 timer forud for det tidspunkt, da sidste tjeneste før fridagen tiltrædes.

Stk. 3. Bortfaldne fridage af den i § 13, stk. 2, nævnte art erstattes med kontant vederlag, såfremt de ikke efter det foranførte er erstattet med frihed inden udløbet af den følgende kalendermåned. Hvis det undtagelsesvis bliver umuligt at erstatte andre mistede fridage med frihed inden udgangen af **den** følgende kalendermåned, ydes også her et kontant vederlag.

Stk. 4. Når en bortfalden fridag erstattes med kontant vederlag, bortses fra det i stk. 1 omhandlede tillæg af yderligere fritid.

Stk. 5. Såfremt den bortfaldne fridag er erstattet med en anden fridag inden for den i stk. 3 nævnte frist, men der ikke inden fristens udløb er ydet tjenestemanden (aspiranten) den i stk. 1 omhandlede yderligere fritid, ydes der ham i stedet herfor et kontant vederlag beregnet efter satserne for overarbejdspenge.

*) Herunder ikke grundlovsdag.

Stk. 6. En fridag anses som bortfaldet, når vedkommende tjenestemand (aspirant) beordres til tjeneste på fridagen. En tjenestemand (aspirant) kan dog efter aftale med pågældende styrelse frivilligt påtage sig ganske kortvarig tjeneste på dage, hvor ekspeditionsstedet ellers er lukket, eller hvor det kun er åbent en ganske kort tid og betjenes af kun 1 tjenestemand, uden at hans fridag betragtes som bortfaldet. I så tilfælde ydes der tjenestemanden (aspiranten) et vederlag, som fastsættes til satserne for overarbejde opgjort efter tjenestens varighed forlænget med 50 pct. og således, at der mindst ydes betaling for 1 time. Hvis det undtagelsesvis er nødvendigt at lade ordningen omfatte sådan tjeneste 2 gange på en fridag, forlænges tiden for det 2. tjenesteafsnit med 100 pct., og der beregnes mindst 1 time for hvert af de 2 tjenesteafsnit. Afstanden mellem de 2 mødetider må højst være 3 timer. For tjenestemænd (aspiranter), der falder uden for reglerne om overarbejdspenge, beregnes vederlaget efter de for tilsvarende eller eventuelt nærmest lavere lønningsklasse gældende satser for overarbejdspenge.

§ 16. Tjenestemænd (aspiranter), der er udkommanderet til søs, indgår ikke under foranstående regler. Det samme gælder de under § 12, stk. 1, punkt c. nævnte tjenestemænd (aspiranter), for hvem afløsning ville medføre urimelige vanskeligheder eller uforholdsmæssig bekostning.

Overarbejde.

§ 17. Overarbejde bør så vidt muligt undgås.

Stk. 2. Som overarbejde betragtes:

- Tjeneste, der ved tjenesteliste el. lign. midlertidigt er pålagt en tjenestemand (aspirant) udover den efter § 1 fastsatte norm.
- Tjeneste, der ved tilkaldelse til ekstratjeneste pålægges en tjenestemand (aspirant) udover normen.
- Tjeneste, der fremkommer ved en overskridelse af normen foranlediget ved tilfældig forlængelse af den ordinære tjeneste, for så vidt overskridelsen af denne udgør mere end 15 minutter pr. dag.

Stk. 3. Ventetid foranlediget ved forsinkelse, som ikke eller kun rent uvæsentligt på-

fører tjenestemanden (aspiranten) merarbejde, medregnes kun med halvdelen; dette gælder også, når der bliver spørgsmål om, hvorvidt der er hengået de 15 minutter, som efter foranstående skal overskrides, forinden tjenestetiden overhovedet betragtes som overskredet. Den her omhandlede regel kan, hvis der forekommer flere ventetider i et døgn, kun anvendes på 2 af disse.

§ 18. De i § 17, stk. 2 punkt b. og c. nævnte tjenesteoverskridelser skal for den enkelte dag afrundes opad til manglefold af Va time; overskridelse af den under § 17, stk. 2 punkt a. nævnte art afrundes månedsvi opad til $\frac{1}{2}$ time.

§ 19. Overarbejde indtil 11 timer i en måned skal inden udløbet af den følgende kalendermåned så vidt muligt søges godtgjort med fritid, der skal være af samme varighed som det præsterede overarbejde med tillæg af $33\frac{1}{3}$ pct. afrundet opad til hele timer. Sådan erstatning med fritid skal, såfremt overarbejdet er af tilstrækkeligt omfang, fortrinsvis gives som hele fridage. Erstatningsfritiden skal ydes med passende varsel, hvorved der i tilfælde, hvor fritiden gives som hele fridage, forstås et tidsrum af mindst 48 timer forud for det tidspunkt, da sidste tjeneste før fridagen tiltrædes.

§ 20. Såfremt den i § 19 nævnte fritid ikke er givet inden fristens udløb, udbetales overarbejdspenge. Der bortses herved fra det i § 19, 1. punktum, omhandlede tillæg.

§ 21. Reglerne om overarbejde gælder ikke følgende tjenestemænd (aspiranter):

- Tjenestemænd i de i § 12, stk. 1, nævnte stillinger.
- Tjenestemænd, for hvem en overskridelse af tjenesten unddrager sig kontrol.
- Andre tjenestemænd, hvis tjeneste helt eller delvis består i at tilrettelægge arbejdet for andre eller i at kontrollere arbejdets udførelse, og som derigennem har indflydelse på arbejdstidens længde og på, at denne udnyttes på rette måde.

Stk. 2. For de i stk. 1 under punkt b. og c. nævnte tjenestemænd finder reglerne om overarbejde dog anvendelse i de i § 17, stk. 2. under a. og b. nævnte tilfælde.

Ikrafttrædelse m. v.

§ 22. Ovenstående regler gælder ikke for statens lærerpersonale.

§ 23. Nærværende cirkulære træder i kraft den 1. april 1966.

Stk. 2. Samtidig ophæves finansministeriets cirkulære nr. 11 af 30. januar 1961 om de for statens tjenestemænd og aspiranter til tjenestemandstillinger gældende arbejdstidsregler

Økonomiministeriet, den 21. marts 1966.

P. M. V.

P. Bjørn Olsen.

Heinr. Christensen.

Tjenestetidsudvalget af 1965
København, den 5. maj 1966.

BILAG 2

Til økonomiministeren.

Som anført i den af nærværende udvalg afgivne betænkning af 3. marts 1966 har Stats-tjenestemændenes centralorganisation II og Danske statsembedsmænds samråd i forening over for udvalget fremsat forslag om, at tjenestetiden for det i administrationskontorer tjenstgørende personale tages op til overvejelse med henblik på en udvidelse af antallet af lørdage med fuldstændig tjenestefrihed («lørdagslukning»). Endvidere har — som ligeledes anført i betænkningen — Danmarks lærerforening fremsat forslag om, at folkeskolelærernes tjenestetidsforhold tages op til fornyet overvejelse, bl. a. også i relation til de stedfindende drøftelser om gennemførelse af lørdagslukning i folkeskolen. I denne forbindelse har Danske statsembedsmænds samråd fremsat ønske om, at tilsvarende problemer må blive behandlet for så vidt angår lærerpersonalet ved statsskolerne.

Ifølge sit kommissorium kan udvalget, når der skønnes at foreligge fornøden saglig begrundelse herfor, optage andre tjenestetids-spørgsmål end sådanne, som direkte følger af det for det private arbejdsmarked vedtagne mæglingsforslag af 10. februar 1965, idet udvalget i så fald skal fremkomme med en nærmere redegørelse vedrørende hensigtsmæssigheden af, at sådanne spørgsmål optages til videregående overvejelse, og i bekræftende fald under hvilken form den fortsatte behandling af sådanne problemer bedst kan finde sted.

I denne anledning skal udvalget udtale følgende vedrørende de nævnte forslag:

1. Repræsentanterne for Statstjenestemændenes centralorganisation II og Danske statsembedsmænds samråd (E. Svendsen og H. C. Engell) har som motivering for forslaget om en ændring af tjenestetiden for det i administrationskontorer tjenstgørende personale henvist til, at der for tjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, siden gennemførelsen af de nugældende tjeneste-

mandslove af 1958 er sket en nedsættelse af den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid med 3 timer pr. 1. april 1961 og med yderligere 1 time pr. 1. april 1966, medens tjenestemænd i administrationskontorer, der ikke er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, i den tilsvarende periode ikke har fået nogen nedsættelse af den ugentlige arbejdstid. Det må derfor efter de to organisationers opfattelse anses for rimeligt, at der nu også finder en vis nedsættelse sted af den for tjenestemændene i administrationskontorer gældende arbejdstid, der gennem en meget lang år-række uændret har udgjort gennemsnitlig 42 timer ugentlig.

En sådan nedsættelse af den ugentlige arbejdstid vil organisationerne finde det mest hensigtsmæssig at gennemføre i form af en udvidelse af det antal lørdage, hvor personalet har fuld tjenestefrihed. Dette vil ikke indebære nogen principiel nydannelse, men alene en videreførelse af de inden for statens administrationskontorer allerede etablerede weekend-ordninger, hvorefter der mod forlængelse af tjenesten på ugens øvrige hverdage normalt gives fuldstændig frihed hver anden lørdag og forkortet arbejdstid på de øvrige lørdage. En udvidelse af antallet af frilørdage vil endvidere harmonere med den udvikling, der er foregået og stadig foregår på det private arbejdsmarked, hvor der i stadig stigende omfang gennemføres lørdagslukning, således som det f. eks. er sket i hovedparten af forsikringselskaber, banker og sparekasser samt i andre såvel større som mindre erhvervsvirksomheder. Som følge af denne udvikling vil antallet af henvendelser til administrationen om lørdagen blive mindre, og ulemperne ved en lukning inden for statens administrationskontorer vil derfor ikke føles særlig store hverken for erhvervslivet eller enkeltpersoner. Hertil kommer, at den nævnte udvikling må antages at ville gøre det vanskeligere for staten at rekruttere og fastholde

det til udøvelse af statsfunktionerne fornødne kvalificerede administrationspersonale, hvis man ikke følger med udviklingen i samfundet i øvrigt også på dette område. Det må endvidere efter de to organisationers opfattelse anses for overvejende sandsynligt, at forslaget kan gennemføres, uden at sagernes ekspeditionstid vil blive forlænget, ligesom ansættelse af yderligere personale må anses for upåkrævet, således at en gennemførelse af forslaget ikke vil medføre nogen merudgift.

Det er videre af de to organisationer anført, at en udvidelse af antallet af lørdage med fuld tjenestefrihed må anses for ønskelig af hensyn til personalet, idet dette især i København og andre store byer ofte må anvende uforholdsmæssig megen tid på transport mellem hjem og arbejdssted på de lørdage, hvor arbejdstiden efter de nu normalt gældende ordninger er forkortet, i almindelighed til 3 timer. Endelig er det gjort gældende, at staten, såfremt forslaget gennemføres, vil kunne opnå besparelser i udgifterne til opvarmning og rengøring, idet det ofte vil være muligt at holde helt lukket i de enkelte styrelser om lørdagen.

Administrationsrepræsentanterne i udvalget har ikke kunnet tilslutte sig det fremsatte forslag om en nedsættelse af arbejdstiden for det i statens administrationskontorer tjenstgørende personale, hvilket i øvrigt for centraladministrationens vedkommende ville kræve lovændring, idet det i normerings- og klassificeringslovens § 3 er bestemt, at den normale arbejdstid i de ministerielle kontorer er gennemsnitlig 7 timer daglig. Som anført i udvalgets betænkning af 3. marts 1966, side 8, må spørgsmålet om tjenestemændenes arbejdstid i væsentlig grad bedømmes ud fra den almindelige udvikling på arbejdstidsområdet i samfundet i øvrigt. Der kan imidlertid ikke herfra hentes nogen motivering for en nedsættelse af arbejdstiden for det administrative personale, der nu har en gennemsnitlig tjenestetid på 42 timer pr. uge, idet der ikke på det private arbejdsmarked er gennemført nogen almindelig nedsættelse af arbejdstiden til mindre end 42 timer ugentlig. Tværtimod er det i mæglingsforslaget af 10. februar 1965 bestemt, at der ikke skal ske nedsættelse af arbejdstid på 44 timer ugentlig og derunder. Den omstændighed, at der visse steder i det private erhverv måtte gælde en kortere arbejdstid end 42 timer ugentlig for

administrationspersonale, kan ikke tillægges afgørende betydning, idet sådanne ordninger ikke kan tages som udtryk for, hvad der er almindeligt gældende.

Heller ikke karakteren af det arbejde, der udføres af det administrative personale i staten, kan efter administrationsrepræsentanternes opfattelse begrunde en nedsættelse af tjenestetiden, der i forvejen ligger under den tjenestetid, der fra 1. april 1966 er gældende for tjenestemænd, som er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, og hvis arbejde for hovedpartens vedkommende findes at være mindst lige så anstrengende og intensivt som det administrationspersonalet i almindelighed påhvilerende arbejde. Man finder i denne forbindelse grund til at påpege, at en nedsættelse af de administrative tjenestemænds tjenestetid må forekomme mindre rimelig over for de tjenestemænd, der er omfattet af reglerne om en højeste tjenestetid, men som på grund af arbejdets karakter eller særlige forhold i forbindelse med tjenestetilrettelæggelsen har en lavere tjenestetid end gennemsnitlig 44 timer ugentlig og derfor ikke fik del i tjenestetidsnedsættelsen for statens tjenestemænd pr. 1. april 1966, jfr. nærmere udvalgets betænkning, side 9.

Det er endelig anført, at en nedsættelse af tjenestetiden for administrationspersonalet næppe vil kunne begrænses til kun at gælde for dette personale, men utvivlsomt vil medføre krav om en tilsvarende tjenestetidsreduktion for andre tjenestemandsgupper, for hvem der ikke gælder en højeste tjenestetid, og hvis arbejdstid hidtil har været gennemsnitlig 42 timer ugentlig eller i visse tilfælde endnu lavere. Endvidere vil en tjenestetidsnedsættelse som foreslået kunne give anledning til krav om en hertil svarende nedsættelse af det pligtige timetal for lærere ved statskolerne, seminarierne og i folkeskolen, jfr. i øvrigt herom nedenfor. En imødekommelse af det fremsatte forslag må derfor påregnes at kunne få ret vidtgående konsekvenser også i økonomisk henseende.

Af de anførte grunde kan administrationsrepræsentanterne ikke anbefale en nedsættelse af tjenestetiden for det i administrationskontorer tjenstgørende personale.

Derimod er der i udvalget enighed om, at det af mange grunde — herunder ikke mindst hensynet til rekruttering og fastholdelse af personalet — må anses for ønskeligt, at der

som følge af den på dette område skete udvikling i det private erhverv skabes mulighed for at forøge antallet af lørdage med fuld tjenestefrihed for administrationspersonalet under forudsætning af, at tjenestens tarv samt hensynet til en forsvarlig betjening af publikum ikke taler herimod. Forøgelsen bør dog efter administrationsrepræsentanternes opfattelse ikke ske ved en nedsættelse af tjenestetiden, men ved en omlægning af denne, således at den ved tjenestefritagelse på lørdage givne frihed modsvares af en forøgelse af arbejdstiden på andre arbejdsdage.

Hvorledes tjenestetilrettelæggelsen med henblik på en forøgelse af antallet af tjenestefri lørdage nærmere skal finde sted, må afgøres ved forhandling mellem de enkelte styrelser og vedkommende forhandlingsberettigede organisationer.

En omlægning af tjenestetiden på den måde, at den bortfaldne arbejdstid på lørdage modsvares af forlænget arbejdstid på ugens øvrige hverdage, vil sine steder måske være vanskeligt gennemførlig, f. eks. i centraladministrationen og visse institutioner, hvor nogle tjenestemænd har tilladelse til forskydning af kontortiden i henhold til normerings- og klassificeringslovens § 3, ligesom det overenskomstansatte akademisk uddannede personale kan få den normale arbejdstid forlænget til gennemsnitlig 8 timer daglig mod ydelse af et særligt løntillæg. Der er fra administrationsrepræsentanternes side i denne forbindelse peget på muligheden af at udvide antallet af lørdage med fuldstændig tjenestefrihed på den måde, at der i en del af året, f. eks. i nogle måneder i sommerhalvåret, gives fuld tjenestefrihed hver lørdag, medens der i den øvrige del af året kun gives fuld tjenestefrihed hver anden lørdag, og således at arbejdstiden på de resterende lørdage forlænges så meget, som er nødvendigt til at kompensere den bortfaldne arbejdstid i sommermånederne.

Det tilføjes i øvrigt, at man forudsætter, dels at der inden for de enkelte administrationsområder som hidtil fastsættes ensartet arbejdstid for det tjenestemandsansatte og det overenskomstansatte personale, dels af den ved arbejdstidens omlægning fremkommende forlængelse af arbejdstiden på visse dage ikke kan give anledning til ydelse af godtgørelse for overarbejde, samt at der heller ikke bliver tale om ydelse af særlig godt-

gørelse til personale, for hvis vedkommende tjenstlige hensyn udelukker tildeling af tjenestefri lørdage eller udvidelse af antallet af sådanne.

Administrationsrepræsentanterne i udvalget kan herefter anbefale, at der inden for tjenestoområder, hvor hensynet til tjenestens tarv og betjeningen af publikum gør det forsvarligt, efter forhandling mellem de enkelte styrelser og pågældende forhandlingsberettigede organisationer gives det i administrationskontorer tjenstgørende personale fuldstændig tjenestefrihed på lørdage i det omfang, dette er gennemførligt ved en omlægning af arbejdstiden, således at den nuværende samlede månedlige eller årlige arbejdstid ikke nedsættes.

Repræsentanterne for Statstjenestemændenes centralorganisation II og Danske statserbedsmænds samråd kan tiltræde det af udvalget anbefalede forslag om udvidet lørdagsfrihed for administrationspersonalet, men finder, at denne udvidelse af de indledningsvis anførte grunde, herunder især den på dette område skete udvikling på det private arbejdsmarked og hensynet til statens rekruttering af kvalificeret personale, bør ske som en egentlig tjenestetidsnedsættelse uden forlængelse af arbejdstiden på andre arbejdsdage, og at forhandlingerne om øget lørdagsfrihed bør ske på dette grundlag.

2. Af Danmarks lærerforening er der i udvalget fremsat forslag om, at der for folkeskolens lærere finder en nedsættelse sted af den nuværende undervisningstid, men foreningens repræsentant erkender, at en øjeblikkelig nedsættelse af det pligtige timetal, der ville medføre en konvertering til overtimer, ikke har relation til den øjeblikkelige arbejdstidsnedsættelse. Foreningens repræsentant har derimod fremsat forslag om, at den nuværende undervisningstid ændres fra 50 til 45 minutter pr. undervisningstime, samt at det årlige antal undervisningsdage, der i de forskellige kommuner nu kan variere mellem 228 og 242 dage, fastsættes således, at det bliver det samme for hele folkeskoleområdet.

Endvidere har foreningen fremsat forslag om, at reglerne om omregning af undervisningstimer til løntimer tages op til overvejelse med henblik på at inddrage flere fag under disse regler.

Danske statserbedsmænds samråd har fo-

reslået en lignende nedsættelse af undervisningstiden pr. undervisningstime samt revision af omregningsreglerne for lærerne ved statskolerne og statsseminarierne.

De to organisationer har som begrundelse for de fremsatte forslag anført, at deres repræsentanter i de af finansministeren i 1958 nedsatte udvalg angående henholdsvis det pligtige timetal for lærere i folkeskolen og det pligtige timetal for lærere ved statsskolerne og statsseminarierne, der afgav betænkning henholdsvis den 26. og den 27. april 1961, tog forbehold i betænkningerne om, at spørgsmålet om lærernes arbejdstidsregler på ny kunne rejses i 1963 under hensyn til, at det ikke på det tidspunkt, da udvalgene afsluttede deres arbejde, med sikkerhed kunne fastslås, om gennemførelsen af de nye undervisningsplaner og skolelove ville medføre en yderligere forøgelse af arbejdsbyrden i et sådant omfang, at dette kunne begrunde timereduktioner ud over de af ovennævnte udvalg foreslåede. Imidlertid blev disse spørgsmål ikke undergivet fornyet behandling i 1963 på grund af helhedsløsningen. Som følge heraf samt den senere stedfundne udvikling på undervisningsområdet, herunder de nye undervisningsplaner og -metoder, må det efter organisationernes opfattelse anses for påkrævet, at spørgsmålet om lærernes arbejdstidsregler nu gores til genstand for fornyet behandling, under hvilken også spørgsmålet om indførelse af lørdagslukning i skolerne må indgå i overvejelserne.

De fremsatte forslag må efter udvalgets opfattelse siges at indebære en nedsættelse af lærernes tjenestetid. Da lærernes pligtige timetal og de i forbindelse hermed gældende særlige omregningsregler er fastsat således, at lærernes normale arbejdstid er forudsat at svare til 42 timer ugentlig, kan en nedsættelse af deres tjenestetid ikke begrundes med arbejdstidsnedsættelsen på det private arbejdsmarked eller arbejdstidsnedsættelsen for tjenestemænd, der er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid, idet der på disse to områder ikke er sket nedsættelse af arbejdstidsnormer på gennemsnitlig 44 timer pr. uge eller derunder. Heller ikke i andre tjenestemandsgruppers arbejdstidsforhold kan der hentes nogen støtte for en nedsættelse af lærernes tjenestetid.

Hvorvidt den skete udvikling på undervisningsområdet, herunder bl. a. nye undervisningsplaner og undervisningsmetoder, har medført en sådan arbejdsforøgelse for lærerne, at disse forhold kan motivere en ændring af de gældende regler i overensstemmelse med organisationernes forslag, har udvalget ikke ment at kunne tage stilling til, så meget mere som undervisningsministeriet, under hvis resort de omhandlede spørgsmål hører, ikke er repræsenteret i udvalget.

Udvalget skal derfor henstille, at spørgsmålet herom optages til undersøgelse af undervisningsministeriet og de interesserede organisationer i forening.

P. U. V.

Hans C. Fedders

Allan Nielsen

Cirkulæreskrivelse om omlægning af arbejdstiden i statens administrationskontorer med henblik på gennemførelse aflukning af kontorerne på lørdage.

Efter at tjenestetidsforholdene for det i statens administrationskontorer tjenstgørende personale og herunder spørgsmålet om udvidet frihed på lørdage ved lukning af kontorerne på disse dage dels har været behandlet af tjenestetidsudvalget af 1965, der har afgivet vedlagte redegørelse vedrørende bl. a. nævnte spørgsmål, dels af økonomiministeriet har været drøftet med de centrale organisationer, der repræsenterer det pågældende personale, skal man meddele følgende:

Den for personalet i statens administrationskontorer hidtil gældende normale arbejdstid på gennemsnitlig 42 timer pr. uge svarende til gennemsnitlig 7 timer daglig opretholdes uændret.

Inden for tjenesteområder, hvor det under hensyn til tjenestens tarv og betjeningen af publikum findes forsvarligt, kan der ske udvidelse af antallet af tjenestefri lørdage for det i administrationskontorerne ansatte personale ved gennemførelse af lørdagslukning.

En sådan udvidelse af antallet af frilørdage kan dog kun ske ved en *omlægning* af arbejdstiden, således at den på lørdage bortfaldne tjeneste modsvares af forlænget tjeneste på andre dage, og således at den samlede månedlige eller årlige arbejdstid forbliver uændret gennemsnitlig 7 timer daglig (42 timer pr. uge).

Den form, hvorunder omlægningen af arbejdstiden med henblik på en forøgelse af

antallet af tjenestefri lørdage skal finde sted, fastsættes efter forhandling mellem de enkelte styrelser og vedkommende forhandlingsberettigede organisationer.

Det bemærkes iøvrigt, at det er en forudsætning for gennemførelse af omlægninger af arbejdstiden som nævnt, at der inden for de enkelte administrationsområder som hidtil fastsættes ensartet normal arbejdstid for det tjenstemandsansatte og det overenskomstansatte personale, at den ved arbejdstidens omlægning fremkomne forlængelse af arbejdstiden på visse dage ikke kan give anledning til ydelse af godtgørelse for overarbejde, at der ikke kan ydes særlig godtgørelse til personale, for hvis vedkommende tjenstlige hensyn udelukker tildeling af arbejdsfri lørdage eller udvidelse af antallet af sådanne, og at tjenestefri lørdage, der falder i ferier, ved opgørelse af den den pågældende tilkommende årlige ferie som hidtil medregnes som feriedage og ikke kart kræves erstattet med frihed på andre dage eller med særlig godtgørelse.

Det tilføjes, at der for så vidt angår spørgsmålet om en eventuel omlægning af arbejdstiden i ministerierne bortset fra udenrigsministeriet senere vil fremkomme særskilt meddelelse fra økonomiministeriet.

Man udbeder sig underretning om, hvorledes tjenestetiden herefter tilrettelægges i de enkelte styrelser administrationskontorer.

Ivar Nørgaard

Heinr. Christensen

Tjenestetidsudvalget af 1965
Den 25. september 1967.

BILAG 4

Til økonomiministeren.

1. Ved økonomiministeriets skrivelse af 20. april 1967 blev det pålagt tjenestetidsudvalget af 1965 at overveje og afgive indstilling bl. a. om spørgsmålet om eventuelle ændringer af sådanne for tjenestemænd gældende særlige ydelser, der står i forbindelse med arbejdstidsforholdene, som f. eks. natpenge (tillæg for tjeneste i forskudt tid) og godtgørelse for tjeneste på lørdage og søn- og helligdage. Endvidere blev det under lønforhandlingerne med statstjenestemændenes og lærernes fællesudvalg i april måned 1967 aftalt, at tjenestetidsudvalget skulle behandle spørgsmålet om eventuel regulering af visse særlige ydelser, der udbetales til tjenestemænd som godtgørelse for udgifter i forbindelse med tjenestens udførelse, under hensyn til bl. a. de forventede prisstigninger som følge af indførelse af merværdiafgiften.

Af statstjenestemændenes forhandlingsberettigede centralorganisationer samt Danmarks lærerforening er der over for udvalget fremsat forslag dels om en forhøjelse af de omkostningsbestemte særlige ydelser såsom time- og dagpenge, nattillæg og lign., dels om forbedringer af de ydelser, der gives til tjenestemænd, der forretter tjeneste i tiden kl. 18-6 eller i tiden fra lørdag kl. 14 til kl. 24 samt på søn- og helligdage.

Udvalget har i 7 møder behandlet de fremsatte forslag og skal herefter afgive følgende indstilling vedrørende disse:

2. *Forhøjelse af time- og dagpenge samt nattillæg m. v.*

2.1. *Time- og dagpenge, køre penge, sejlpenge og kosttilskud.*

2.1.1. De heromhandlede ydelser har til formål at dække de merudgifter til fortæring, som påføres tjenestemændene under tjenesterejser, udstationering og anden tjenstlig fraværelse fra hjemstedet. Satserne for time- og dagpenge skal ifølge lønnings- og pensionslovens § 98, stk. 5, 2. pkt., fastsættes således,

at de ikke overstiger de merudgifter, som fraværelse fra tjenstestedet må forudsættes nødvendig at påføre tjenestemanden. Satserne for de øvrige ydelser fastsættes ud fra det samme synspunkt, hvilket for kørepengenes vedkommende allerede fremgår af, at disse ifølge lønnings- og pensionslovens § 109, stk. 2, skal fastsættes i et bestemt forhold til timepengene.

Satserne for disse ydelser er undergivet automatisk pristalsregulering efter stort set samme principper, som gælder for reguleringen af lønningerne til statstjenestemænd. Herudover er satserne kun reguleret, når prisudviklingen har været af en sådan karakter, at en ekstraordinær revision er anset for nødvendig. En sådan revision er senest sket efter indstilling af tjenestetidsudvalget af 1958 dels pr. 1. december 1958, dels pr. 1. oktober 1960, ved hvilke lejligheder der dog kun fandt revision sted af enkelte af dagpengesatserne samt af bestemmelserne om ydelse af nedsatte dagpenge og om stillingernes klassificering på de forskellige satsgrupper.

Af centralorganisationerne er det foreslået, at de nugældende satser for de heromhandlede ydelser forhøjes med 10 pct. med virkning fra den 3. juli 1967, idet der dog er foreslået en noget større forhøjelse af de nedsatte dagpenge, der ydes til tjenestemænd, der er udstationeret ud over 28 dage.

Forslaget er begrundet med, at der er sket en sådan prisudvikling, at de gældende satser er utilstrækkelige til at skadesløsholde tjenestemændene for de udgifter til fortæring ude, som påføres dem under fraværelse fra hjemstedet i tjenstlig anledning. Der er herved navnlig henvist til den væsentlige forøgelse af udgiften, der er en følge af indførelsen af merværdiafgiften, af hvilken grund den foreslåede forhøjelse af satserne ønskes givet virkning fra samme dato som merværdiafgiften.

Efter de for udvalget foreliggende oplysninger har den siden 1958 stedfundne stig-

ning i udgifter til fortæring ude — bortset fra stigningen som følge af merværdiafgiften — været noget større end den forhøjelse af satserne, der er sket gennem pristalsreguleringen.

Under hensyn hertil samt til den yderligere udgiftsstigning som følge af merværdiudgiften har der i udvalget været enighed om at anbefale det af centralorganisationerne fremsatte forslag om, at satserne med virkning fra 3. juli 1967 forhøjes med 10 pct., idet der dog for så vidt angår de nedsatte dagpenge foreslås en forhøjelse på ca. 12 pct.

Udvalget indstiller herefter, at satserne reguleres således:

	Gruppe	Sats pr.	Forslag til
		1/4-67	ny sats
		kr. pr. time	pr. 3/7-67
		kr. pr. time	kr. pr. time
Timepenge:	A	1,65	1,82
	B	1,35	1,49
	C	1,25	1,38
	i)	1,15	1,27
Fulde dagpenge:		kr. pr. dag	kr. pr. dag
	A	27,25	30,00
	B	25,25	28,00
	C	23,25	26,00
Tillæg til fulde dagpenge for 1-4 dag samme sted:	D	22,25	24,50
	A	12,35	13,60
	B	11,35	12,50
	G	8,95	9,85
Nedsatte dagpenge:	D	6,85	7,55
	A	19,15	21,50
	B	17,75	20,00
	C	17,05	19,00
Godtgørelse i henhold til stk. 10:	D	16,50	18,50
		3,75	4,25
Kørepenge:	B	1,15	1,28
	C	0,96	1,06
	D	0,77	0,85
Sejlpenge:		0,62	0,68
Kosttilskud:	Sats A	pr. år 1530,00	pr. år 1683,00
	B	1296,00	1425,00
	D	pr. dag 2,77	pr. dag 3,05
	F	5,69	6,26

På grundlag af de for udvalget foreliggende oplysninger om udgiften til de heromhandlede særlige ydelser i finansåret 1966-67 må det

anslås, at merudgiften ved foranstående forslag vil andrage ca. 4 mill. kr. årligt.

2.1.2. Efter gældende praksis dyrtidsreguleres de omhandlede ydelser med et bestemt ørebeløb for hver 3 points' udsving i reguleringspristallet. Udvalget finder det hensigtsmæssigt, at der fortsat løbende finder en regulering sted af ydelserne i overensstemmelse med de principper, der gælder vedrørende pristalsregulering af lønningerne til statens tjenestemænd. De ovenfor nævnte forslag er beregnet ud fra reguleringspristalsintervallet 118-120, og udvalget foreslår, at satserne for hver 3 points' udsving i reguleringspristallet reguleres med følgende beløb:

Timepenge:

4 øre for samtlige grupper

Fulde dagpenge:

75 øre for samtlige grupper

Tillæg til fulde dagpenge:

35 øre for gruppe A og B, 25 øre for gruppe G og 20 øre for gruppe D

Nedsatte dagpenge:

50 øre for samtlige grupper

Kørepenge:

1 henhold til lønnings- og pensionslovens § 109, stk. 2, er kørepenge sat i bestemt forhold til timepengene, således at dyrtidsregulering af timepengene automatisk medfører regulering af kørepengene.

Sejlpenge:

2 øre

Kosttilskud:

Sats A: 45,00 kr.

- B: 39,00 -

- D: 0,09 -

- F: 0,17 -

1 forhold til de nugældende regler sker der ved foranstående kun den ændring, at størrelsen af den portion, hvormed satsen for fulde dagpenge reguleres, forhøjes fra 70 til 75 øre.

2.1.3. For så vidt angår de i økonomiministeriets cirkulære om særlige ydelser — for tiden cirkulære af 27. april 1967 - under afsnit I.B. fastsatte satser for fradrag i time- og dagpenge på tjenesterejser i tilfælde, hvor tjenestemanden har fuld eller delvis forplejning på statens regning, bemærkes, at der i udvalget

har været enighed om, at disse satser fortsat beregnes således, at fradragene for fuld kost fastsættes til $\frac{2}{3}$ af de til enhver tid gældende satser for dagpenge med eventuelt tillæg for 1—4 dag samme sted, medens satserne for frokost, middag og morgenmad udregnes på grundlag af de til enhver tid gældende fradragssatser for fuld kost i forholdet 4:4:2.

Udvalget har overvejet, hvorvidt der eventuelt burde fastsættes fradragssatser for tjenestemænd, der oppebærer nedsatte dagpenge, men har ikke ment at burde stille forslag herom på nuværende tidspunkt, idet man finder, at spørgsmålet herom bør afvente en almindelig revision af reglerne om time- og dagpenge, jfr. nedenfor under 2.1.4. Efter det for udvalget oplyste følges for tiden den praksis, at tjenestemænd, der oppebærer nedsatte dagpenge, for kost på statens regning betaler efter de i økonomiministeriets cirkulære om fradrag i tjenestemænd løn for naturydelser - for tiden cirkulære af 30. marts 1967 — under pkt. D fastsatte satser for betaling for enkelte måltider, og udvalget kan anbefale, at denne praksis opretholdes indtil videre.

2.1.4. Ved behandlingen af de foran omhandlede forslag har udvalget lagt de gældende regler vedrørende de pågældende særlige ydelser og den hidtil fulgte praksis på dette område til grund. Det er heller ikke ved kommissoriet pålagt udvalget at overveje spørgsmålet om betimeligheden af ændringer heri.

Såvel administrationsrepræsentanterne som repræsentanterne for centralorganisationerne har imidlertid i udvalget givet udtryk for, at udviklingen har medført, at de gældende regler i nogle tilfælde kan føre til mindre rimelige resultater. Dette gælder f. eks. de i lønnings- og pensionslovens § 98, stk. 1, fastsatte betingelser for ydelse af time- og dagpenge samt bestemmelserne om konvertering af timepenge til dagpenge. Udvalget skal derfor henstille, at de i forbindelse hermed stående spørgsmål senere gøres til genstand for nærmere overvejelser.

2.2. *Nattillæg.*

2.2.1. Med samme begrundelse som anført under 2.1.1. har statstjenestemændenes centralorganisationer fremsat forslag om, at sat-

serne for nattillæg, der ydes til dækning af tjenestemændenes udgifter til overnatning på tjenesterejser og under udstationering, forhøjes med virkning fra 3. juli d. å. Disse satser er foreslået forhøjet således, at de ud fra gennemsnitsbetragtninger giver tjenestemændene mulighed for at skaffe sig passende natlogi, uden at der herved påføres dem udgifter ud over, hvad der ydes i nattillæg.

Satserne for nattillæg er ligesom de foran under 2.1. omtalte særlige ydelser undergivet automatisk pristalsregulering. Herudover er satserne med mellemrum blevet ekstraordinært reguleret senest i foråret 1964 som følge af prisudviklingen i tiden efter 1958.

Siden den sidstnævnte ekstraordinære forhøjelse af satserne for nattillæg er disse steget med ca. 15 pct. som følge af stedfunden pristalsregulering.

Fra monopoltilsynet har udvalget indhentet oplysninger om de nugældende priser for hotelværelser samt om prisudviklingen i de senere år. Det er herved blevet oplyst, at prisen for hotelværelser er stærkt varierende, idet mange forhold gør sig gældende, f. eks. værelsernes kvalitet, hotellets beliggenhed, sæson-tillæg m. m., hvorfor det ikke vil være muligt at angive en normalpris for hotelværelser i almindelighed. Imidlertid har monopoltilsynet på grundlag af foreliggende materiale skønnet, at priserne for hotelværelser taget under ét er steget med ca. 33 pct. i tiden fra 1964 og indtil efteråret 1966.

Udover nævnte stigning er prisen for hotelværelser steget yderligere som følge af, at hotelværelser fra 3. juli 1967 er blevet pålagt merværdiafgift.

Under hensyn til det således oplyste har der i udvalget været enighed om, at der er sket en så væsentlig stigning i udgiften til hotelværelser siden den sidst stedfundne ekstraordinære forhøjelse af nattillægget, at det må anses for rimeligt på ny at ajourføre satserne for nattillæg til såvel fulde som nedsatte dagpenge. Udvalget finder, at de nugældende satser passende vil kunne forhøjes således, at forhøjelsen kommer til at svare til den efter det foran anførte stedfundne stigning i priserne på hotelværelser siden 1964 med fradrag af den gennem dyrtidsreguleringen skete forhøjelse af nattillægssatserne i samme periode. Udvalget indstiller herefter, at satserne med virkning fra 3. juli d. å. forhøjes således:

Gruppe		Sats pr. 1/4-67	Forslag til ny sats pr. 3/7-67
		Jer.	kr.
Nattillæg til fulde dagpenge:	A	35,00	45,00
	B	30,90	40,00
	C	27,05	35,00
	D	23,90	31,00
Nattillæg til ned-satte dagpenge:	A	13,15	16,00
	B	11,55	14,00
	C	9,80	11,80
	D	8,20	9,90

På grundlag af de for udvalget foreliggende oplysninger om udgiften til nattillæg i finansåret 1966-67 må merudgiften ved de fremsatte forslag anslås til ca. 5 mill. kr. årligt.

2.2.2. Efter udvalgets opfattelse må det anses for hensigtsmæssigt, at nattillægssatserne som hidtil undergives automatisk pristalsregulering, og at man bevarer det nugældende princip for reguleringen, hvorefter denne sker med et fast ørebeløb for hver 3 points' udsving i reguleringspristallet. Under hensyn til den foran foreslåede forhøjelse af satserne skal udvalget indstille, at reguleringen fremtidig sker med portioner af følgende størrelse:

Nattillæg til fulde dagpenge: 1,10 kr. for gruppe A, 1,00 kr. for gruppe B, 0,90 kr. for gruppe C og 0,80 kr. for gruppe D.

Nattillæg til nedsatte dagpenge: Dyrtsreguleringen fastsættes som hidtil således, at den udgør halvdelen af reguleringsbeløbene for nattillæg til fulde dagpenge, d. v. s. 0,55 kr., 0,50 kr., 0,45 kr. og 0,40 kr. for gruppe A-D.

2.2.3. I forbindelse med behandlingen af spørgsmålet om forhøjelse af satserne for nattillæg har udvalget overvejet, om man i stedet for det nugældende princip, hvorefter nattillæg ydes med gennemsnitsbeløb uafhængigt af de faktiske udgifter til overnatning, som er påført tjenestemanden, eventuelt skulle gå over til at godtgøre udgifter til natlogi efter regning inden for et vist maksimumsbeløb, således som det gøres ved tjenesterejser i udlandet, jfr. finansministeriets cirkulære af 5. januar 1965. Udvalget har herved endvidere overvejet, om man samtidig med opretholdelse af den hidtil gældende godtgørelsesordning kunne åbne adgang til at få udgifter til overnatning refunderet efter regning, even-

tuelt på den måde, at tjenestemanden fik mulighed for efter nærmere fastsatte regler at vælge mellem de to godtgørelsesformer, idet gennemsnitsgodtgørelsen i så fald måtte være relativt beskedent og i hvert fald ligge en del under de maksimumsbeløb, inden for hvilke der skulle kunne ydes godtgørelse efter regning.

Der har imidlertid ikke i udvalget kunnet opnås tilslutning til på nuværende tidspunkt at stille forslag om sådanne principielle ændringer, idet man har anset det for mere hensigtsmæssigt at udskyde spørgsmålet herom til nærmere overvejelse i forbindelse med en almindelig revision af bestemmelserne om time- og dagpenge m. v., jfr. foran under 2.1.4.

2.3. *Forhøjelse af den i lønnings- og pensionslovens § 104 hjemlede godtgørelse til medlemmer af kommissioner m. v. for fraværelse fra hjemmet.*

Denne godtgørelse, hvis størrelse ifølge lønnings- og pensionslovens § 104, stk. 2, fastsættes på finansloven, jfr. tekstanmærkning nr. 3 til § 8.B. på finansloven for finansåret 1967-68, er senest reguleret i 1964. Godtgørelsen blev da fastsat til 17 kr. for hver påbegyndt 12 timers fraværelse fra hjemstedet, hvortil kommer 30 kr. i nattillæg, når rejsen medfører overnatning ude. Disse beløb svarede dengang tilnærmelsesvis til de da gældende højeste satser for fulde dagpenge og nattillæg, hvilket var i overensstemmelse med den i 1. betænkning fra lønningskommissionen af 1954, side 107, udtalte forudsætning om, at godtgørelsen burde fastsættes således, at den nogenlunde kom til at svare til de beløb, der ydes tjenestemænd i time- og dagpenge og nattillæg efter sats A.

Under hensyn til de foran foreslåede forhøjelser af time- og dagpengene samt nattillæg skal udvalget i overensstemmelse med ovennævnte udtalelse fra lønningskommissionen af 1954 foreslå, at der søges tilvejebragt hjemmel for, at godtgørelserne fastsættes til 22 kr. pr. påbegyndt 12 timers fraværelse fra hjemstedet og til 46 kr. pr. overnatning, hvorved der er taget hensyn til pristalsreguleringen pr. 1. oktober 1967 af tjenestemændenes dagpenge og nattillæg.

Merudgifterne herved skønnes ikke at ville overstige 100.000 kr. årligt.

3. Ændringer i gældende regler vedrørende godtgørelse for tjeneste i tiden kl. 18—6.

3.1. Nat penge.

3.1.1. Ifølge lønnings- og pensionslovens § 101 ydes natpenge til tjenestemænd, der efter speciel, udtrykkelig ordre fra en foresat eller ifølge en af en overordnet fastsat tjenestefordeling udfører tjeneste, som falder inden for tiden kl. 18-6.

Af centralorganisationerne er det foreslået, at det tidsrum, for hvilket natpenge kan ydes, ændres til kl. 17-6 med virkning fra 1. oktober 1967.

Forslaget er motiveret med, at der på det private arbejdsmarked almindeligvis ydes holddriftstillæg eller tillæg for arbejde i forskudt tid for arbejde i tiden kl. 17-6, samt at dette også er tilfældet efter flere af statens overenskomster. Endvidere er der henvist til, at tjenestemænd i Københavns kommune oppebærer natpenge for tjeneste i tiden kl. 17—6.

Natpenge ydes fra 1. april 1967 med 1,07 kr. pr. time for tjeneste i tiden kl. 18—21 og 2,14 kr. pr. time i tiden kl. 21-6. På det private arbejdsmarked ydes der holddriftstillæg for arbejde i tiden kl. 17-22 og kl. 22-6, og således at tillægget for perioden kl. 17-22 er lavere end tillægget i tiden kl. 22-6.

Den pågældende ordning, hvorefter de tidsmæssige betingelser for ydelse af natpenge varierer for tjenestemænd og overenskomstansatte i staten, har efter det for udvalget oplyste på en række af statens tjenesteområder været en stadig kilde til utilfredshed blandt tjenestemændene. Der har derfor i udvalget været enighed om, at det må anses for ønskeligt, at natpengeperioden udvides som foreslået af centralorganisationerne, og at en sådan udvidelse også må anses for rimelig.

Imidlertid vil udvalget på den anden side foreslå, at perioden, hvori der ydes natpenge efter den lave sats, samtidig udvides fra kl. 21 til kl. 22, således at der tidsmæssigt bliver større ensartethed mellem de inden for staten og de på det private arbejdsmarked gældende regler for ydelse af godtgørelse for arbejde i forskudt tid. Herved vil der, når man betragter hele perioden kl. 17-6, ikke ske nogen ændring i den samlede betaling, idet udvidelsen af godtgørelsesperioden til også at omfatte tjeneste i tiden kl. 17-18, for hvilken time natpenge skal ydes efter den lave sats, vil blive modsvaret af, at der for perioden kl. 21-22 skal ydes natpenge efter den lave sats

i stedet for som nu efter den høje sats. Som følge af, at antallet af tjenestetimer i tiden kl. 17-18 er væsentlig større end antallet af timer i tiden kl. 21-22, vil forslaget dog medføre en merudgift, der på grund af de for udvalget foreliggende oplysninger om antallet af tjenestetimer kan anslås til ca. 3 mill. kr. årligt.

Under henvisning til foranstående skal udvalget herefter indstille, at der søges tilvejebragt hjemmel for, at lønnings- og pensionslovens § 101, stk. 1, ændres således, at natpenge kan ydes for tjeneste i tiden kl. 17-6 i stedet for som nu i tiden kl. 18-6. Udvalget skal endvidere indstille, at natpengene, såfremt den nævnte lovændring gennemføres, ydes efter den lave sats i tiden kl. 17-22 og efter den høje sats i tiden kl. 22—6.

3.1.2. I tilslutning til den foran foreslåede udvidelse af perioden for ydelse af natpenge ønsker udvalget at fremhæve, at en sådan udvidelse forudsættes ikke at kunne føre til, at tjenestemænd, der i henhold til bestemmelsen i § 3 i lov om normering og klassificering af tjenestemandstillinger har fået tilladelse til forskydning af kontortiden og som følge heraf har arbejdstid efter kl. 17, kan oppebære natpenge for tjeneste i tiden kl. 17-18. Tilsvarende forudsættes endvidere at gælde dels for de tjenestemænd, der ikke har kunnet opnå tilladelse til forskydning af kontortiden, og som derfor i henhold til nævnte lovbestemmelse oppebærer bestillingstillæg, dels for tjenestemænd, der i henhold til lignende bestemmelser, jfr. f. eks. normerings- og klassificeringslovens §§ 15 og 185, oppebærer bestillingstillæg eller heraf afledede tillæg. Det ville efter udvalgets opfattelse ligge uden for forudsætningerne for natpengeordningen at yde natpenge i tilfælde, hvor tjenesten efter kl. 17 skyldes et af pågældende tjenestemand i egen interesse fremsat ønske om forskydning af arbejdstiden, eller hvor der ydes særligt vederlag for den pågældende tjeneste, jfr. herved også lønnings- og pensionslovens § 101, stk. 1, 2. pkt., hvorefter natpenge ikke kan ydes til tjenestemand, som har honorar for det i nat-timer udførte arbejde.

3.2. Opretholdelse af bestemmelsen i § 6 i tjenestetidscirkulæret af 21. marts 1966 i tiden efter 1. juni 1968.

I henhold til § 6 i økonomiministeriets cirkulære af 21. marts 1966 om de for statens

tjenestemænd gældende arbejdstidsregler ydes der 2 timers frihed for hver fulde 44 timers tjeneste i tiden kl. 18-6. Begrundelsen for denne regel er, at den ugentlige arbejdstid for holddrift i det private erhverv for 2. og 3. hold andrager 42 timer ugentlig, medens statstjenestemænds arbejdstid er fastsat ud fra en gennemsnitlig arbejdstid på 44 timer ugentlig, uanset om de arbejder i holddrift på 2. og 3. hold (og hvad dermed kan sidestilles) eller ej.

Ifølge det for det private arbejdsmarked vedtagne mæglingforslag af 6. marts 1967 fra forligsmanden nedsættes arbejdstiden for dagarbejde med virkning fra 1. juni 1968 fra 44 til 42 ½ time ugentlig, medens der ikke sker nogen ændring af arbejdstiden for 2. og 3. hold. En naturlig følge heraf ville være, at bestemmelsen i tjenestetidscirkulærets § 6 fra 1. juni 1968 blev ændret således, at der kun indtjenes ½ times frihed for hver 42½ times tjeneste i tiden kl. 18-6.

Statstjenestemændenes centralorganisationer har imidlertid fremsat forslag om, at den gældende bestemmelse opretholdes uændret i tiden efter 1. juni 1968. Centralorganisationerne har samtidig erklæret, at de til gengæld vil undlade at kræve forhøjelse af natpengene, uanset at der ved mæglingforslaget med virkning fra marts måned 1967 er gennemført en forhøjelse på henholdsvis 30 og 40 øre pr. time af de tillæg, der ydes for arbejde i holddrift i tiden kl. 17-22 og kl. 22-6, og uanset at der efter organisationernes opfattelse ifølge praksis også skulle være grundlag for en forhøjelse af natpengene som følge af lønforhøjelserne fra 1. april 1967.

Til det fremsatte forslag har repræsentanterne for administrationen anført, at en forudsætning for en imødekomme af forslaget ud fra udgiftsmæssige synspunkter måtte være, at natpengene skulle reguleres tilnærmelsesvis svarende til forhøjelsen ved mæglingforslaget af holddriftstillæggene. Berettigelsen heraf kan efter administrationsrepræsentanternes opfattelse diskuteres, idet natpengene har været pristalsreguleret, hvilket ikke har været tilfældet for holddriftstillæggenes vedkommende.

Centralorganisationernes repræsentanter har afvist denne opfattelse, hvorefter de stedfundne forhøjelser af natpengene som følge af pristalsreguleringen skulle kunne modregnes i de forhøjelser, der må anses at være en direkte følge af den ved mæglingforslaget gen-

nemførte forhøjelse af holddriftstillæggene, idet man har anført, at der ikke isoleret vedrørende natpengeydelsen bør drages direkte sammenligninger med henblik på opnåelse af parallelitet med den på det private arbejdsmarked gældende ordning og udvikling. De særlige ydelser til statstjenestemænd fastsættes i nogen grad ud fra andre synspunkter end tilsvarende ydelser på det private arbejdsmarked, og på andre områder end natpengeområdet gælder der da også bedre ordninger for arbejdere i det private erhverv end for statstjenestemænd, f. eks. med hensyn til betaling for arbejde på lørdage og søndage, jfr. nedenfor under 4. Endvidere har centralorganisationerne peget på, at der efter adskillige overenskomster — også inden for staten — ydes tillæg for arbejde i holddrift eller i forskudt tid, der er større end statstjenestemændenes natpenge.

Administrationsrepræsentanterne i udvalget har dog tilkendegivet, at det i hvert fald må være en forudsætning for opretholdelse af bestemmelsen om 2 timers frihed for hver 44 timers tjeneste i tiden kl. 18-6, at den nedsættelse af tjenestetiden for statstjenestemændene, der må påregnes at skulle finde sted til 1. juni 1968 som følge af nedsættelsen af arbejdstiden ved dagarbejde på det private arbejdsmarked, ikke af centralorganisationerne kræves gennemført udelukkende i form af opsparing til hele arbejdsfri dage. Tjenestemændenes adgang til at opspare frihed ville, hvis et sådant krav blev imødekommet, blive af et sådant omfang, at visse styrelser enten ville blive ude af stand til at tilrettelægge tjenesten på en økonomisk forsvarlig måde med effektiv udnyttelse af personalestyrken eller af tjenstlige grunde ikke ville kunne give den fornødne erstatningsfrihed og derfor ville være henvist til at betale overarbejds-penge eller godtgørelse for mistede fridage. I begge tilfælde ville udgiften ved tjenestetidsnedsættelsen blive væsentligt større end strengt nødvendigt.

Under drøftelserne i udvalget har det fra alle sider været erkendt, at bestemmelsen om indtjening af 2 timers frihed for hver 44 timers tjeneste i tiden kl. 18-6 har virket tilfredsstillende, og at en opretholdelse af bestemmelsen bl. a. ud fra tjenestetilrettelæggelses-synspunkter må anses for hensigtsmæssig. Endvidere har foretagne beregninger vist, at udgiften ved ordningens opretholdelse uæn-

dret efter 1. juni 1968 tilnærmelsesvis vil blive af samme størrelse som en forhøjelse af natpengene svarende til den ved mæglingforslaget gennemførte forhøjelse af holddriftstillæggene, hvorved bemærkes, at en sådan forhøjelse af natpengene måtte forudsættes at skulle have virkning fra 1. april 1967. Under hensyn hertil samt **til**, at statstjenestemændenes godtgørelser for ubekvem tjeneste set under ét næppe kan siges at være fuldt på højde med tilsvarende godtgørelser i det private erhverv, har administrationsrepræsentanterne dog kunnet anbefale forslaget om uændret opretholdelse af den omtalte 44-timers regel under den ovenfor nævnte forudsætning, at den forventede almindelige tjenestetidsnedsættelse pr. 1. juni 1968, svarende til nedsættelsen af arbejdstiden fra 44 til 42½ time ugentlig, for statstjenestemændenes vedkommende kan ske på den smidigste og mest økonomiske måde for staten under hensyntagen til personalets ønsker.

Da organisationsrepræsentanterne på deres side har erklæret sig indforstået med den nævnte forudsætning, er der herefter i udvalget opnået enighed om at foreslå, at centralorganisationernes forslag om uændret opretholdelse efter 1. juni 1968 af den omtalte bestemmelse i tjenestetidscirkulæret imødekommes.

Det fremsatte forslag vil ikke i indeværende finansår medføre nogen merudgifter, idet forslaget som nævnt først vil få betydning fra 1. juni 1968. Det er vanskeligt at vurdere merudgiften til den tid, idet denne vil afhænge af, i hvilket omfang de enkelte styrelser vil kunne tilrettelægge arbejdet således, at den indtjente frihed kan afvikles i form af frihed. Skønmæssigt må det antages, at forslaget vil medføre en udgift på ca. 12 mill. kr. årligt.

3.3. *Udvidelse af det tidsrum, hvori der indtjenes 2 timers frihed i henhold til bestemmelsen i § 6 i tjenestetidscirkulæret af 21. marts 1966.*

3.3.1. Som en konsekvens af det under 3.1.1. nævnte forslag om udvidelse af perioden, hvori der ydes natpenge, fra kl. 18-6 til kl. 17-6, har centralorganisationerne foreslået, at den under 3.2. omtalte bestemmelse i tjenestetidscirkulærets § 6, hvorefter der ydes 2 timers frihed for hver 44 timers tjeneste i tiden kl. 18-6, også ændres, således at der

opsøres 2 timers frihed for tjeneste i tiden kl. 17-6 med virkning fra 1. oktober 1967.

Da de tidsmæssige betingelser for ydelse af natpenge og opsparing af frihed for tjeneste i forskudt tid hidtil har været sammenfaldende, og da dette i administrativ henseende fortsat vil være det mest hensigtsmæssige, **har** udvalget fundet det rimeligt og kan anbefale, **at** bestemmelsen i tjenestetidscirkulæret ændres således som foreslået af organisationerne.

Forslaget vil medføre en merudgift på ca. 4 mill. kr. årligt.

3.3.2. Af samme grunde som anført under 3.1.2. finder udvalget ikke grundlag for, at de i nævnte afsnit omtalte tjenestemænd skal kunne indtjene frihed ved tjeneste efter kl. 17.

4. *Godtgørelse for tjeneste på lørdage og på søn- og helligdage.*

4.1. *Forhøjelse af den gældende godtgørelse.*

I henhold til lønnings- og pensionslovens § 101, stk. 2, ydes der statstjenestemænd en særlig godtgørelse for tjeneste på lørdage efter kl. 14 samt for samtlige timer på søn- og helligdage. Denne godtgørelse andrager pr. 1. april 1967 1,71 kr. pr. time. Herudover oppebærer tjenestemændene natpenge for de timer, der falder i tiden kl. 18-6.

Ved mæglingforslaget er godtgørelse for holddriftsarbejde på lørdage og søndage blevet forhøjet fra 3 kr. til 3,50 kr. for arbejde i tiden lørdag kl. 14-22 og fra 5 kr. til 5,75 kr. for arbejde i tiden fra lørdag kl. 22 til søndagsdøgnet begyndelse (søndag morgen kl. 6). For arbejde i søndagsdøgnet er der ikke fastsat nogen generel tillægsbetaling, men godtgørelsen fastsættes i de enkelte overenskomster og udgør i almindelighed 100 pct. af den sædvanlige timeløn.

Centralorganisationerne har fremsat forslag om, at lørdags-søndagsgodtgørelsen forhøjes under henvisning til forhøjelserne i mæglingforslaget.

Uanset at den på det private arbejdsmarked gældende godtgørelse for arbejde på lørdag-søndage er større end godtgørelsen til statstjenestemænd, har centralorganisationerne under henvisning til de foranstående forslag om forbedring af vilkårene for arbejde i tiden kl. 17-6 kun ment at burde stille forslag om, at lørdags-søndagsgodtgørelsen forhøjes procentuelt svarende til forhøjelserne i mæglingforslaget, således at satsen på 1,71 kr.

forhøjes til 2 kr., og at forhøjelsen først får virkning fra 1. oktober 1967.

Som motivering for en forhøjelse af den gældende godtgørelse har centralorganisationerne — foruden at henvise til størrelsen af tilsvarende godtgørelser uden for statstjenestemandssornrådet — anført, at den ulempe, der er forbundet med at arbejde i det tidsrum, der i almindelighed betragtes som arbejdsfrit, må antages at være voksende som følge af den stadig stigende tendens i samfundet til at gå over til en 5-dages uge. I denne forbindelse er det endvidere anført, at med det stigende antal kvinder, der er beskæftiget i erhvervs-livet, bliver ønsket om frihed på lørdage og søn- og helligdage, hvor familien kan være sammen, stadig større. På denne baggrund føles ulempen ved at skulle arbejde de nævnte dage særlig tyngende, og selv om de personer, der søger ind i statstjenestemandstillinger, er bekendt med statstjenestens særlige karakter, herunder at den er forbundet med tjeneste om natten og på lørdage og søndage i videre omfang end almindeligt på det private arbejdsmarked, må det efter organisationernes opfattelse anses for ønskeligt og hensigtsmæssigt — bl. a. også af hensyn til at kunne rekruttere og fastholde det fornødne kvalificerede personale — at der ydes rimelige godtgørelser for arbejde på lørdage samt søn- og helligdage.

Under hensyn til det således anførte, som udvalgets øvrige medlemmer har kunnet tilslutte sig, er der i udvalget enighed om at indstille, at godtgørelsen forhøjes som foreslået af centralorganisationerne.

Merudgifterne herved anslås til ca. 4 mill. kr. årligt.

4.2. *Godtgørelse for tjeneste på grundlovsdag, juleaftens- og nytårsaftensdag.*

Centralorganisationerne har fremsat forslag om, at der for tjeneste efter kl. 14 på grundlovsdag, juleaftens- og nytårsaftensdag ydes

godtgørelse svarende til lørdags-søndagsgodtgørelsen.

Under drøftelserne i udvalget er der opnået enighed om, at der ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkelig anledning til at fremme dette forslag, hvis gennemførelse i øvrigt ville kræve ændring af lønnings- og pensionslovens § 101, stk. 2.

5. *Merudgifter ved de fremsatte forslag.*

Udvalget har fra de enkelte styrelser indhentet oplysninger dels om udgiften til time- og dagpenge, nattillæg m. v. i finansåret 1966-67, dels om antallet af tjenestetimer i tiden kl. 17-6 samt om antallet af tjenestetimer på lørdage og på søn- og helligdage. På dette grundlag og efter de af udvalget foretagne beregninger må merudgifterne beregnet på årsbasis anslås til ca. 32 mill. kr., hvoraf ca. 9 mill. kr. vil hidrøre fra de under 2. foreslåede forhøjelser af time- og dagpenge, nattillæg m. v. som følge af, at nogle af forslagene kun vil få virkning for en del af finansåret 1967-68, samt da det under 3.2. nævnte forslag først får virkning fra 1. juni 1968, må merudgifterne i finansåret 1967-68 anslås til ca. 12 mill. kr., mens der i finansåret 1968-69 vil blive tale om en yderligere merudgift på ca. 18 mill. kr. I de nævnte beløb er der tillige taget hensyn til eventuelle reguleringer af visse særligt hjemlede generelle tillæg, der ud fra gennemsnitsbetragtninger ydes til tjenestemandsgupper, der ikke er omfattet af reglerne om højeste tjenestetid eller de gældende regler for natpenge samt godtgørelse for tjeneste på lørdage og søn- og helligdage.

Endvidere må det antages, at de fremsatte forslag eventuelt vil kunne få konsekvenser for personale, der er ansat på tjenestemandslignende vilkår under tilskudsberettigede institutioner, f. eks. inden for socialforsorgen, men udvalget har ikke på grundlag af det foreliggende materiale ment at kunne skønne over merudgifterne herved.

P. U. V.

Hans C. Fedders

Allan Nielsen

Økonomiministeriets cirkulære af 1. november 1967.

Cirkulære om ændring i de for statens tjenestemænd gældende arbejdstidsregler.

I økonomiministeriets cirkulære nr. 55 af 21. marts 1966 om de for statens tjenestemænd og aspiranter til tjenestemandstillinger gældende arbejdstidsregler m. m. foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, og § 6, stk. 1, ændres »kl. 18-6« til »kl. 17-6«.

2. I § 13, stk. 2 og 4 ændres »finansministeriets regulativ af 13. januar 1959« til »økonomiministeriets cirkulære nr. 184 af 11. september 1967«.

§ 2.

Dette cirkulære har virkning fra 1. oktober 1967.

Økonomiministeriet, den 1. november 1967.

P. M. V.

P. Bjørn Olsen.

Heinr. Christensen.